

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2007

ELIŠKA HEVEROVÁ

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH
BUDĚJOVICÍCH**

Pedagogická fakulta

Katedra germanistiky

**Možnosti transferu znalostí anglického jazyka na němčinu
jako druhý cizí jazyk z hlediska osvojování slovní zásoby**

Autorka: Eliška Heverová

Vedoucí diplomové práce: PaedDr. Hana Andrášová, Ph.D.

České Budějovice 2007

ANOTACE

Diplomová práce zkoumá možnosti transferu znalostí anglického jazyka na němčinu jako druhý cizí jazyk z hlediska slovní zásoby. Teoretická část je zaměřena na vývoj anglického a německého jazyka a jejich společné rysy, na vymezení pojmu vícejazyčnost a na proces osvojování si cizích jazyků s důrazem na L3. Dále se zabývá vlivy mateřského a prvního cizího jazyka na němčinu jako druhý cizí jazyk.

Dalším cílem je porovnání anglické a německé slovní zásoby na úrovni A1 a navržení takových didaktických cvičení pro výuku němčiny, která respektují znalost anglického jazyka.

Praktická část se skládá ze 2 hlavních částí, a to z výzkumného šetření a statistického srovnání anglické a německé slovní zásoby úrovně A1 z učebnic *Deutsch mit Max, Start with Click 1*. Výsledky průzkumu prováděného na základních školách jsou analyzovány, utříděny, interpretovány a pro dobrou přehlednost graficky prezentovány v tabulkách.

Annotation

My chosen topic maps out the possibilities of knowledge transfer between English and German language – German as second foreign language - from the point of view of the vocabulary.

The theoretical part of the diploma thesis concentrates on the historical development of English and German and features they have in common, next on the defining of the term multilingualism and on the process of learning foreign languages with the emphasis on L3. Next the influence of the mother tongue and the first foreign language on German as the second foreign language is described.

Other topic is developing didactic exercises using both languages and words which have the same meaning and similar graphical and phonetical form.

The practical part includes two researches. The first one describes the results and comparison of a concrete survey of language questionnaire conducted at the basic schools in Znojmo, Strakonice and České Budějovice. The object of the survey was to find out if the learners are able to use both languages efficiently and if they can remember words faster with the help of the similarities between German and English. The other survey is based on the comparison of two vocabulary lists of an English workbook Start with Click 1 and German workbook Deutsch mit Max. The results were analyzed, sorted out and interpreted.

According to the results, the learners used the possibility of transfer between English and German from 83%.

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych chtěla srdečně poděkovat své vedoucí diplomové práce **PaedDr. Haně Andrášové, Ph.D.** za její odborné rady a pomoc při vypracování diplomové práce.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením PaedDr. Hany Andrášové, Ph.D. V práci jsem použila informační zdroje uvedené v seznamu.

České Budějovice 5. dubna 2007

Podpis.....

OBSAH

	Strana
1. Úvod	7 - 15
1.1 Němčina jako druhý cizí jazyk	7 - 8
1.2 Charakteristika západogermánských jazyků	8 - 15
2. Němčina jako druhý cizí jazyk	16 - 23
2.1 Evropská unie a její vliv na výuku jazyků – SERR	17
2.2 Vícejazyčnost	17 - 21
2.3 Proces učení	21 - 23
3. Od L1 až po L3	24 - 31
3.1 Funkce mateřského jazyka z hlediska osvojování cizích jazyků	24
3.2 Vliv prvního cizího jazyka L2 na L3	25 - 27
3.3 Zohlednění znalostí angličtiny v učebnicích němčiny	27 - 31
4. Didaktické návrhy	32 - 48
4.1 Základní předpoklady a kritéria pro úspěšný transfer mezi anglickým a německým jazykem	33 - 34
4.2 Příklady využití L2 ve výuce L3 + komentář	34 - 38
5. Průzkum	49 - 56
5.1 Výsledky srovnání slovní zásoby učebnic anglického a německého jazyka používaných na základní škole	49 - 51
5.2 Výsledky průzkumu prováděného ve škole	51 - 56
6. Závěr	57 - 59
7. Přílohy	60 - 68
8. Poznámkový aparát	69
9. Abecední seznam použité literatury	70

1. Úvod

1.1 Němčina jako druhý cizí jazyk

Ve své diplomové práci se věnuji dvěma germánským jazykům, které jsou důležitou součástí každého z nás pro fungování v dnešní náročné společnosti. Díky současné politické situaci se německý jazyk stává po angličtině druhým cizím jazykem, který se vyučuje na základních školách, a to s sebou nese jisté výhody a nevýhody jak pro vyučující, tak i pro žáky. Oba tyto jazyky patří do základního vzdělání dnešního moderního člověka. Nynější společnost na nás klade vysoké nároky a požadavky, a to obzvláště v oblasti vzdělávání. Tzv. moderní člověk by měl být flexibilní, kreativní, komunikativní, schopný jednat s lidmi, společenský, schopný pracovat v týmu a hlavně by měl být multilingvální - vícejazyčný.

Pokusím se prokázat, že díky grafické a fonetické podobnosti mezi anglickým a německým jazykem je možné, aby došlo k transferu, díky němuž lze zefektivnit výuku cizích jazyků na základních i středních školách. Mým cílem je zjistit, zda jsou žáci schopni se naučit slovíčkům v jednom jazyce výrazně rychleji, existují-li slovíčka s obdobnou grafickou či zvukovou formou v jazyce druhém, dále zda si na základě jednoho z cizích jazyků dokážou vybavit slovíčko v tom druhém jazyce či zda dokážou správně odhadnout na základě analogie význam slov v druhém jazyce. K tomu bude sloužit výzkum provedený na základních školách v Českých Budějovicích, Strakonících a ve Znojmě.

Jak bylo již v předchozím odstavci řečeno, mým hlavním tématem je vzájemné pozitivní ovlivňování angličtiny a němčiny – transfer v oblasti osvojování si slovní zásoby. Němčina se díky dnešní kulturně-politické situaci stává po angličtině L3, tedy druhým cizím jazykem. K této jazykové konstelaci došlo v jiných evropských zemích už dříve. U nás se s tímto systémem teprve začíná. Dříve si žáci sami vybírali, anebo byli v horším případě rozděleni vyučujícími do skupin na angličtinu a němčinu. Nyní nastává situace, které vyučující může využít ke prospěchu obou stran, svému i žáků. Učitelé mohou využít nové postupy, které kombinují oba jazyky a žákům pomůže si snadněji a efektivněji osvojit si základní německou slovní zásobu.

Ve své diplomové práci se pokusím vypracovat návrhy didaktických cvičení zaměřených na slovní zásobu, která budou využívat transferu mezi oběma jazyky a která mohou vyučujícím nabídnout nové možnosti, jak učit němčinu v kombinaci s anglickým jazykem. Jedno cvičení se bude týkat i tzv. faux amis, což jsou slovíčka, která jsou si graficky i výslovnostně podobná, ale mají jiný význam. Faux amis mohou svádět ke špatnému použití a poté třeba i k nedorozumění.

Dále budu prezentovat výsledky srovnávání slovní zásoby 3 učebnic, a to Start with Click 1 a Deutsch mit Max. Tyto učebnice jsem si vybrala záměrně. Jsou vydané ve stejném nakladatelství a mají velmi podobnou koncepci. Mohou být ideální kombinací, která by mohla provázet žáky výukou jazyků od 3. do 9. třídy. Pro angličtinu jsem vybrala učebnice Start with Click 1, se kterou žáci začínají ve 3. třídě, na kterou dále navazuje Start with Click 2. V šesté nebo v sedmé či osmé třídě pak žáci začínají s němčinou, pro kterou jsem si vybrala učebnici, jež bere ohled na to, že německý jazyk je v pozici L3, a to již dříve zmíněnou Deutsch mit Max. Tato učebnice počítá s tím, že se němčina začíná učit později, avšak nebere ohled na předchozí cizí jazyk, v našem případě anglický jazyk L2 a nijak této pozice nevyužívá.

Proč jsou si němčina a angličtina tak podobné? Tak právě této otázce, která provází celou mou diplomovou práci, se budu věnovat v následující podkapitole. Ta se bude týkat vývoje a vlivů, které tyto jazyky formovaly do nynějších podob.

1.2 Charakteristika západogermánských jazyků

1.2.1 Pohled do minulosti

Má diplomová práce se zabývá podobností a vzájemnými vztahy mezi dvěma germánskými jazyky, a to mezi jazykem anglickým a německým z hlediska slovní zásoby. Tyto jazyky mají ve své minulosti mnoho společného. Oba jazyky patří do indoevropské rodiny, což naznačuje jejich příbuznost, a to především ve slovní zásobě a gramatické stavbě. Jazykové rodiny se dále dělí podle příbuznosti na jazykové větve. Oba jazyky, které jsou hlavním tématem mé diplomové práce, se řadí do germánské větve. Germánské jazyky se z historického hlediska dělí na východogermánské, západogermánské a severogermánské.

Východogermánské jazyky zanikly kolem poloviny prvního tisíciletí po Kristu. Z germánských jazyků nám tedy zůstávají severo- a západogermánské jazyky. Němčina i angličtina jsou si, a to zvláště v základní slovní zásobě, velmi podobné, a také proto patří oba do západogermánské větve.

Podle Václava Boka¹ mají germánské jazyky z větší či menší míry společné rysy, a to: přízvuk, ablaut, umlaut, skloňování podle rodového principu, člen, silné a slabé skloňování adjektiv, 3 minulé časy (anglický jazyk má i průběhové tvary), slovosled a v neposlední řadě slovní zásobu.

Z výše zmíněných společných rysů jsem pro ukázkou vybrala tři, kterým se v následujících odstavcích budu věnovat, a to: slovosledu, časování sloves a v neposlední řadě jen letmo podobnosti ve slovní zásobě.

1) Slovosled

Slovosled:

V angličtině je slovosled vázaný. ★Změna ve významu nastane tehdy, když se změní pozice slov ve větě.

podmět	příisudek	předmět	příislovečné určení času
I	learn	English	every Friday
Ich	lerne	Englisch	jeden Freitag

★ změna významu:

Jane	sent	Peter	the photos	yesterday
Peter	sent	Jane	the photos	yesterday
xThe photos	yesterday	Peter	sent	Jane

¹ Bok, Václav: Úvod do studia germanistiky. České Budějovice 1995, str. 54 - 56

2) Časování sloves

Rozdíly jsou v časování sloves. Angličtina, jakožto izolační jazyk, nepoužívá pro tvoření mluvnických kategorií koncovky, ale např. zájmena, předložky, pomocná slovesa aj.. V angličtině je to převážně osobní zájmeno, které určuje kategorii osoby u slovesa *learn*. Koncovka, která rozlišuje osobu v přítomném prostém čase, je pouze u třetí osoby čísla jednotného u plnovýznamových sloves. Němčina používá pro časování sloves jak koncovky, tak také osobních zájmen- *ich lerne*. Např. v 1. os. č.j. čase přítomném tomu odpovídá koncovka – e.

ich lerne	I learn	wir lernen	we learn
du lernst	you learn	ihr lernt	you learn
er lernt	he learns	sie lernen	they learn
sie lernt	she learns		
es lernt	it learns		

3) Podobnost v oblasti slovní zásoby

Mutter – mother

Familie - family

Vater – father

Haus – house

Jak je na první pohled již zřejmé, dalším společným rysem obou jazyků je slovní zásoba, a to její grafická, sémantická a ve spoustě příkladů i fonetická stránka. Angličtina a němčina prošly kdysi společným vývojem, proto mají spoustu společných znaků a podobností. V určité době se však jejich vývoj rozdělil a každý z nich pak procházel jinými změnami, které tvořily jejich dnešní podobu. Bylo to zhruba v 6. století – v němčině probíhalo 2. posouvání a angličtina vklouzla do tzv. Old English Period.

V dalších odstavcích se budu podrobněji věnovat vývojovým etapám německého a anglického jazyka, jakými změnami prošly a co je ovlivňovalo.

Německy hovoří přibližně 120 mil. lidí na celém světě. V Evropě je z hlediska počtu rodilých mluvčích němčina s 91,5 mil. mluvčími druhým nejrozšířenějším jazykem po ruštině.²

Píše se latinkou se spřežkovým pravopisem. Zvláštností je, že podstatná jména se píše velkými počátečními písmeny. Poslední reforma pravopisu proběhla v roce 1998.

Němčina prošla 4 základními vývojovými etapami, a to³):

1. Althochdeutsch – Stará horní němčina – asi 750-1050
2. Mittelhochdeutsch – Střední horní němčina– asi 1050-1350
3. Frühneuhochdeutsch – Raná nová horní němčina– asi 1350-1650
4. Neuhochdeutsch – Nová horní němčina – od 1650 dosud

Počátky německé písemné kultury se datují od konce 5. století. První souvislé německé texty se objevují v 8. století. Toto písemnictví se rozvíjelo především v církevních centrech. Hlavním jazykem však byla latina. V této době jednotný německý jazyk neexistoval.

Stará horní němčina byla velmi flektivní. Měla více pádů, slovesné, substantivní a adjektivní tvary jsou tvořeny koncovkami. V této době také dochází k utváření členu. Začátkem této epochy doznívá druhé posouvání, které se týká změny hlásek p, t, k. Mezi nejvýraznější hláskové změny v této etapě patří vznik přehlásky.

V období starohornoněmčiny dochází k rozšiřování slovní zásoby odvozováním, skládáním, přejímáním a vznikají tzv. kalky – doslovný překlad z cizího jazyka. Tendence obohacování slovní zásoby pokračuje i v další etapě a to ve střední horní němčině. Úředním jazykem je stále latina, přesto němčina nabývá na významu, a to např. v literatuře v minnesangu. Dále měla velký vliv na němčinu francouzština, ze které se přejímala spousta slov týkajících se rytířství a kultury.

² www.wikipedia.cz/německý_jazyk

³ Bok, Václav: Úvod do studia germanistiky. České Budějovice 1995, str. 62

Angličtina se vyvinula z dialektů Anglů, Sasů a Jutů, kteří se dostávali do Británie přes Dánsko a severozápadní Německo. Stejně jako němčina může být i angličtina rozdělena do několika etap. Podle Vachka⁴ existují 3 základní vývojová období, a to:

- Old English – Stará angličtina
- Middle English – Střední angličtina
- Modern (New) English. – Moderní angličtina

V období Starohornoněmčiny probíhá v angličtině etapa zvaná Stará angličtina (jinak také jako Anglo-Saxon period), což je od 7. století zhruba do roku 1150. Tehdejší angličtina se němčině velmi podobala. Byla stejně jako němčina jazykem syntetickým a flektivním. Používala koncovky a přípony k tvorbě slov. Měla pevný slovosled. Slovní zásoba staré angličtiny je z větší části germánského původu, přejímala však slova i z jiných indoevropských jazykových větví jako např. z románských jazyků. Podle Vachka⁵ existuje několik *základních rysů* staré angličtiny, a to:

1. syntetické pády (později se mění na předložkové vazby)
2. vznik určitého členu
3. velký počet paradigmát v kategorii sloves
4. slovosled byl poměrně dost volný, a to hlavně mezi hlavními větnými členy podmětem, přísudkem a předmětem
5. ablaut – samohláskové rozdíly uvnitř jednoho morfému, nejběžnější ablaut je střídání e-o-e (Vachek, S. 73)

Dalším obdobím po Staré horní němčině ve vývoji německého jazyka je Střední horní němčina. Důležitá hlásková změna probíhající v období 1050 – 1350 je oslabení plných samohlásek v nepřízvučných pozicích jako je např. a – e ahd.morgan → mhd.morgen⁶). Dále pokračuje vývoj přehlásky a také dochází k silnému zjednodušování systému skloňování a časování.

Způsob obohacování slovní zásoby v tomto období je pro oba jazyky velmi podobný. Nejčastějším prostředkem rozšiřování slovní zásoby je zejména přejímání

⁴ Vachek, J.: Historický vývoj angličtiny. Státní pedagogické nakladatelství Praha 1953

⁵ Vachek, J.: Historický vývoj angličtiny, Státní pedagogické nakladatelství Praha 1953, str. 94-96

⁶ Bok, V.: Úvod do studia germanistiky. České Budějovice 1995, str. 66

z cizích jazyků, a to např. z normanských, skandinávských jazyků a němčinu také velmi ovlivňovala latina.

Období od roku 1150 do roku 1500 se nazývá Střední angličtina - The Middle English Period, která se dělí do 3 úseků⁷ a to na ranou střední angličtinu 1100-1500, vlastní střední angličtinu 1250-1400 a na pozdní stře. 1400-1500. Územně se dialekty dělí na centrální, severní a jižní. Hranicemi mezi těmito nářečními celky jsou řeky Humber a Temže. Nynější spisovná angličtina pochází z londýnského dialektu, který se řadí do centrální dialektové oblasti.

Střední angličtina a její slovní zásoba byla později silně ovlivněna převážně pařížskou francouzštinou. Normanský vliv se mezi prostý lid dostal až v druhé etapě stře., tedy až po roce 1250, kdy se obyvatelstvo a dobyvatelé navzájem přizpůsobili. Nejvíce byla slovní zásoba ovlivněná v oblasti válečné terminologie, státní administrativy či církve náboženství. V této době probíhalo zjednodušování gramatiky. Morfologicky a graficky se začíná podobat dnešní angličtině. Důležité je též zmínit vznik pomocného slovesa „do“ v otázce. Poprvé se do objevilo ve 14. století a v záporu o 100 let později.

Další vývojová etapa, kterou němčina prošla, se nazývá Raná nová horní němčina. Je to období pozdního středověku a raného novověku. V této době se rozvíjejí města, řemesla a obchod, což silně ovlivňovalo rozvoj slovní zásoby. Nová slova byla přejímána z různých jazyků jako např. latina, italština a oborů jako je bankovníctví či hornictví. Tak jako v angličtině dochází v morfologii ke zjednodušování.

Trend obohacování slovní zásoby přejímáním slov z jiných jazyků pokračoval i do dalšího období, a to Nové horní němčiny.. Teprve na přelomu 19. a 20. století dochází ke vzniku spisovné němčiny, k čemuž přispěli mezi jinými převážně bratři Grimmovi. Velkou zvláštností německého pravopisu je, že všechna podstatná jména se píší velkými počátečními písmeny, zvlášť v porovnání s anglickým jazykem, kde se velkými počátečními písmeny píší jen vlastní podstatná jména, názvy měsíců, dny v týdnu, svátky a jedno jediné osobní zájmeno a tím je *já* – *I*. Poslední reforma německého pravopisu proběhla v roce 1998.

⁷ Vachek, J.: Historický vývoj angličtiny. Praha, Státní pedagogické nakladatelství 1953

V nové, moderní angličtině - New English Period se uskutečnily skoro všechny změny ve vokalizmu, které vedly k dnešní podobě angličtiny. Angličtina se postupně stává izolačním jazykem, kdežto němčina zůstává flexivním jazykem. Oba jazyky ale mají jeden společný přívlástek, jsou analytického typu. Analytický typ znamená, že se gramatická paradigmata vyjadřují pomocí více slov:

NJ

Ich habe gemacht
Es ist hergestellt worden

AJ

I have been doing
It has been done

V nové angličtině odpadají koncovky, pro označení mluvnických kategorií se užívá členů, předložek, osobních zájmen, pomocných sloves. Jediný pád, který vzdoroval času, je genitivní (posesivní) –s (Peter's house). Syntaktické vztahy jsou vyjadřovány pevným slovosledem, tudíž jeho změnou může dojít ke změně významu, což je názorně předvedeno na následujícím příkladu:

- Př.: Peter gave the book to Sarah yesterday.
Sarah gave the book to Peter yesterday.
X
The book gave the Peter to Sarah yesterday.

Dnes se anglicky mluví v mnoha zemích světa. Pro zhruba 300 miliónů mluvčích je angličtina mateřským jazykem, a to v např. v těchto zemích: Velká Británie, Irsko, USA, Austrálie. Je však používána v mnoha zemích jako jeden z úředních jazyků (Indie, Kanada, Jižní Afrika). Používá se však i mezi lidmi z různých zemí, kteří si navzájem nerozumí a potřebují angličtinu jako dorozumivací prostředek tzv. lingua franca.

Kvůli rozšíření v zemích, kde není mateřským jazykem, se vyvinulo mnoho mutací angličtiny mícháním s jazykem dané země. Tyto dialekty se nazývají jmény, které vznikly jako slovní hříčky nejčastějších chyb ve výslovnosti:

- *Engrish* v Japonsku, neboť Japonci velmi špatně vyslovují hlásku *L* a vyslovují namísto ní *R*
- *Franglais* pro spojení francouzštiny a francouzského slova *Anglais* (angličtina)
- *Spanglish* pro latinskoamerické přistěhovalce ze slov *Spanish English* (španělská angličtina)
- *Swenglish* (*Swedish English*) pro švédštinu
- *Czenglish* - neobratná angličtina v podání Čechů, kteří do ní zavlékají českou větnou stavbu a další čechismy

1.2.2 Pohled na současnost a prognóza do budoucnosti

Z hlediska slovní zásoby prožívají v současné době oba jazyky velmi dynamický vývoj. Slovní zásoba, souhrn všech slov v určitém jazyce, je aktivní částí jazyka. Neustále se vyvíjí. Vznikají nová slovíčka, ta, co se nepoužívají, zanikají. Často používaná hovorová slova se někdy stávají součástí spisovného jazyka.

Čím dál častěji můžeme v německém jazyce slyšet spoustu anglicismů, a to díky extrémně rychlému vývoji technických odvětví a vzniku nových moderních oblastí, díky kterým si zvykáme používat cizí slova. Nejvíce internacionalismů (původně anglicismy) se objevuje v oblasti počítačů, mobilních telefonů a dále v oblasti hudby, což se týká jak názvů nových hudebních žánrů, stejně tak i způsobu přehrávání hudby pomocí nových přístrojů jako jsou MP3 či MP4 přehrávače.

Myslím si, že řada světových jazyků, nejen němčina, je v dnešní době velmi silně ovlivněna angličtinou. Lidé často používají anglické pozdravy *Hi!* *Hey!*, používají anglická přídavná jména jako *Cool!*, *Fine!*, *O.K!*, v němčině se často používají slovesa jako *surfen*, *download*, *chatten* aj.

2. Německý jazyk jako L3

2.1 Vliv Evropské unie na výuku cizích jazyků

Společný evropský referenční rámec

Ve své diplomové práci se věnuji dvěma germánským jazykům, které jsou důležitou součástí každého z nás pro fungování v dnešní náročné společnosti. Díky současné politické situaci se německý jazyk stává po angličtině druhým cizím jazykem, který se vyučuje na základních školách, a to s sebou nese jisté výhody a nevýhody jak pro vyučující, tak i pro žáky. Oba tyto jazyky patří do základního vzdělání dnešního moderního člověka. Nynější společnost na nás klade vysoké nároky a požadavky, a to obzvláště v oblasti vzdělávání. Tzv. moderní člověk by měl být flexibilní, kreativní, komunikativní, schopný jednat s lidmi, společenský, schopný pracovat v týmu a hlavně by měl být multilingvální - vícejazyčný.

Evropská unie velmi silně podporuje onu výše zmíněnou vícejazyčnost. Lidé více cestují, pracují v zahraničí, firmy spolupracují po celé Evropě či světě a základem toho všeho je komunikace a porozumění. K tomu, aby si lidé v zahraničí porozuměli, potřebují jazyk – tím jazykem může být nejčastěji angličtina, francouzština nebo němčina. Evropská unie se snaží, aby výuka cizích jazyků v členských zemích byla víceméně jednotná a přehledná. Proto vznikl tzv. Společný evropský referenční rámec. Společný evropský referenční rámec poskytuje obecný základ pro vypracovávání jazykových sylabů, směrnic pro vývoj kurikulí, zkoušek, učebnic atd. v celé Evropě.⁸ V úplnosti popisuje, co se musí studenti naučit, aby užívali jazyka ke komunikaci, a jaké znalosti a dovednosti musí rozvíjet, aby byli schopni účinně jednat. Popis se rovněž týká kulturního kontextu, do něhož je jazyk zasazen. Rámec také definuje úrovně ovládnutí jazyka, které umožňují měřit pokrok studentů v každém stádiu učení se jazyku a v průběhu celého života studenta.

Výstupní úrovně ve výuce cizích jazyků v sobě obsahují hodnocení 3 základních jazykových znalostí a dovedností – **porozumění** mluvenému a psanému projevu, **mluvení**, kam patří konverzace a souvislý projev a v neposlední řadě také **psaní**. Tato „globální škála“ se dělí na 6 úrovní a to na: A1, A2, B1, B2, C1, C2.

⁸ Společný evropský referenční rámec, Council of Europe 2001

Jako nástroj podporující jazykovou a kulturní rozmanitost bylo zavedeno tzv. Evropské jazykové portfolio, které obsahuje jazykový pas, jazykový životopis a dossier. Toto portfolio zaznamenává jazykový vývoj jedince. Lidé si do něj zapisují své pokroky v jazyce, plánují si učební proces a zakládají si do něj všechny dosažené výsledky, jako jsou např. různé jazykové zkoušky.

2.2 Vícejazyčnost a multilingvalismus

Společný evropský referenční rámec charakterizuje rozdíl mezi vícejazyčností a multilingvismem následovně:

„Multilingvismus znamená znalost většího počtu jazyků nebo koexistenci různých jazyků v dané společnosti. Multilingvistu lze jednoduše dosáhnout rozšířením nabídky jazyků v určité škole nebo vzdělávacím systému, nebo povzbuzováním studentů, aby se naučili více než jeden cizí jazyk, či snížením dominantní pozice angličtiny v mezinárodní komunikaci.“⁹

Vícejazyčnost je schopnost aktivně používat dvou a více cizích jazyků. Jedinec získává jazykové zkušenosti již ze svého mateřského jazyka a všech jeho forem (přes jazyk hovorový, nespisovný, dialekty až k formě spisovné) a z jazyků cizích.

„Onen jedinec nepojímá tyto jazyky a kultury jako přísně „rozškátlkové“, ale naopak si buduje komunikativní kompetenci, ke které přispívají všechny znalosti a zkušenosti s jazykem a ve které jsou všechny jazyky usouvztažněny a navzájem se ovlivňují.“¹⁰

Vícejazyčnost také znamená, že jedinec je schopen různým způsobem využívat svou jazykovou komunikativní kompetenci. Je schopen využít své znalosti cizích jazyků a na základě tzv. potenciální slovní zásoby je schopen porozumět čtenému textu v jazyce, který dříve neznal.

⁹ Společný evropský referenční rámec, Council of Europe 2001, kapitola 1., str. 4

¹⁰ Společný evropský referenční rámec, Council of Europe 2001, kapitola 1., str.4

Z tohoto pohledu se cíl jazykového vzdělávání naprosto mění. Už není pojímán jednoduše jako zvládnutí jednoho nebo dvou, či dokonce tří jazyků, chápaných izolovaně a majících za jediný možný vzor rodilého mluvčího. Místo toho je cílem rozvíjet takový jazykový repertoár, v němž hrají svou roli všechny jazykové schopnosti. Cílem není zvládnout veškerou gramatiku jazyka, ani se naučit napaměť spoustu slovíček, které pak žák není schopen v reálné situaci použít, protože je uvězněn ve spleti gramatiky. Student by měl být schopen komunikovat a domluvit se.

Vícejazyčnost může být rozdělena do více úrovní¹¹:

- 1) přirozená – mluvčí si osvojil cizí jazyky v přirozeném cizojazyčném prostředí (např. země s více úředními jazyky jako je Švýcarsko, Kanada a další)
umělá – mluvčí si osvojil cizí jazyk v jiném prostředí než přirozeném
- 2) kolektivní – více mluvčích ovládá více cizích jazyků na jednom území
individuální – jednotlivec ovládá více jazyků
- 3) koordinativní – jedinec, který ovládá osvojené cizí jazyky na stejné úrovni
podřízená – úroveň cizích jazyků je různá

Podle Neunera se vícejazyčnost dělí na 3 základní typy¹², a to na:

- 1) retrospektivní
 - 2) retrospektivně – prospektivní
 - 3) prospektivní
- ad1) mluvčí je vícejazyčný, s těmito znalostmi vstupuje do vyučování, které probíhá v jednom z jazyků, má předstih před svými spolužáky
- ad2) mluvčí je vícejazyčný, má jazykový náskok před svými spolužáky, avšak ani jeden z jeho jazyků nepatří do vyučovacích předmětů, svoje znalosti si rozšiřuje v hodinách cizích jazyků
- ad3) mluvčí je na začátku monolingvální, cizím jazykům se učí na škole (výuka cizích jazyků)

¹¹ Andrášová, H.: Didaktika německého jazyka, přednášky

¹² Hufeisen, B. – Neuner, G.: Mehrsprachigkeitskonzept – Tertiärsprachenlernen – Deutsch nach Englisch. Europarat, 2005, str. 15

Nejtypičtější formou osvojování cizích jazyků v našich podmínkách je tzv. prospektivní vícejazyčnost, což znamená, že žák vstupuje do školy se znalostmi L1, tedy mateřského jazyka a postupně si osvojuje dva cizí jazyky L2 – anglický jazyk a L3 – německý jazyk. V České republice se v poslední době začíná s výukou anglického jazyka už ve 3.třídě a s výukou německého jazyka ve třídě 6., 7. či 8.

Díky tomuto systému vyučování cizích jazyků nezačíná žák s každým dalším jazykem po angličtině od nuly, ale předpokládá se, že si z předchozích let s sebou nese jisté zkušenosti, které mu mohou velmi efektivně pomoci při osvojování si např. jazyka německého.

Role mateřského jazyka při osvojování si L2 hraje důležitou roli. Je jakousi základnou pro další vzdělávání nejen v oblasti cizích jazyků. V našem rodné jazyce jsme prošli různými procesy učení. Našli jsem si vlastní způsoby učení a zapamatování, které nám usnadní práci s cizím jazykem.

Dříve se didaktika cizích jazyků zaměřovala spíše na kurikulum, na metody a na feedback, tedy kontrolu naučeného. Vyučující se řídili podle osnov, které se skoro vůbec neohlížely na žáka, ale pohlížely na výuku víceméně z pohledu vyučujících. Určovaly například, jakou gramatiku bude žák ovládat na konci školního roku nebo na konci základní školy. Z mé vlastní zkušenosti vím, že gramatika byla považována za cíl výuky a ne za prostředek ke komunikaci, který by žákům pomáhal vyjádřit se. V posledních letech se však pohled didaktiky cizích jazyků mění a obrací svou pozornost hlavně na potřeby a osobnost žáka. Bere se v potaz, jakou zkušenost žák s jazykem má, jakou má úroveň v tom určitém jazyce a jaké má potřeby. Mění se i metody a učebnice, které se snaží co nejvíce se přiblížit za prvé realitě a životu blízkému generaci, pro kterou je učebnice určena a za druhé žákovi samotnému. To znamená, že on je středem pozornosti. Například již v předchozí kapitole zmíněné jazykové portfolio slouží potřebám žáka. V něm vidí žák své vlastní pokroky v jazyce, co mu jde lépe, co mu jde hůře, jaké jazykové zkoušky složil, což v podstatě můžeme nazvat jako autoevaluace. Jazykové portfolio nemusí obsahovat jen žákovo vlastní hodnocení, ale i hodnocení vyučujícího.

Dnes není již tak velmi důležité, aby žák dosáhl úrovně rodilého mluvčího, ale jde o to, aby byl schopen v jakékoli situaci použít svou komunikativní jazykovou kompetenci tak, aby se dorozuměl. V současné době není nutné, aby byl žák ve všech cizích jazycích, které ovládá, na stejné úrovni. Je velmi pravděpodobné, že jeho jazyková úroveň L2 a L3 bude různá. Závisí to na mnoha aspektech, a to např.:

1. na aspektech z pohledu žáka samotného:

- na zájmu žáka o ten který jazyk
- na jeho vnitřní a vnější motivaci (proč se ten který jazyk chce nebo naopak nechce učit)
- na jeho vlastním posouzení a rozhodnutí, zda se chce věnovat oběma jazykům stejně
- na tom, jak vychází se svým vyučujícím cizích jazyků

2. na aspektech z pohledu vyučujícího:

- na vyučujícím samotném a jeho osobnosti
- na jeho způsobu učení – jestli žáka nepřetěžuje, jestli volí učivo přiměřené jazykovým schopnostem žáka
- na tom, jaké používá metody učení
 - ✓ zda kombinuje různé metodické možnosti jako je práce ve skupinách, ve dvojicích, individuální
 - ✓ zda se svými žáky provádí cizojazyčné projekty
 - ✓ zda je výuka zajímavá a interaktivní či monotónní
- na jeho přístupu k předmětu
- na jeho přístupu k žákovi
- na jeho pedagogickém vzdělání

3. Ostatní aspekty:

- maturita – v dnešní době se hlouběji vyučuje ten jazyk, ze kterého žáci maturují
- rodina – rodiče mohou být svým dětem velkou motivací, ale také i naopak, mohou je i negativně ovlivňovat a nemotivovat
- vrstevníci – na 2. stupni základní školy jsou sociální potřeby žáků velmi silné, žáci jsou závislí na svých kamarádech

- pomůcky – je důležité používat co možná nejautentičtější materiály

Všechny tyto aspekty mohou ovlivňovat rozsah toho, jak moc se žák věnuje cizím jazykům.

2.3 Proces učení

Tato podkapitola je věnována způsobu učení, zapamatování a též zapomínání obecně a z pohledu jazyků. O naše cílevědomé myšlení, paměť a o to, abychom neměli v hlavě chaotickou spleť souběžně vyvolaných vzpomínek či asociací, jejímž následkem by byl kolaps našeho myšlení, se stará pět set bilionů synapsí – „vypínačů“. Zaručují odpovídající spojení jednotlivých potřebných myšlenek a vyvolání pouze určitých vzpomínek.

Podle psychologa Frederica Vestera¹³ je pro porozumění mezi dvěma lidmi, tedy pro komunikaci mezi vlastní a cizí strukturou myšlení, důležitá tzv. rezonance. To znamená, že obě struktury myšlení „vysílají na stejném vlnovém délce“. Rezonance se dosáhne jen tehdy, pokud jsou si struktury podobné. Žák má potíže vždy v okamžiku, ve kterém učitelovo vysvětlení neodpovídá prvotním asociacím vzorům, a to nastane tehdy, když učitel nevysílá na stejném vlnovém rozsahu.

Úspěch v učení není tedy pouze důsledkem absolutní inteligence žáka (schopnosti kombinovat, zapamatovat si a uvést do souvislostí), ale závisí také na relativním vztahu 2 asociativních struktur.

Proces učení se něčemu novému podle Gerharda Neunera probíhá následovně.

„Nach den Befunden der Gedächtnisforschung, der Theorie der Informationsverarbeitung, der Wissenspsychologie und der Psycholinguistik geschieht Lernen ganz allgemein in der Weise, dass neues Wissen nur dann

¹³ Vester, F: Myslet, učit se... a zapomínat?, Fraus, Stuttgart 1996, Plzeň 1997

dauerhaft im Gedächtnis gespeichert wird, wenn es vorhandene Wissensbestände integriert und verankert werden kann.“¹⁴

Tento způsob učení odpovídá Vesterovým teoriím učení, kdy je potřeba spojovat nové poznatky s těmi, které už jsme se někdy v minulosti učili a pochopili. Z tohoto principů učení, kdy náš mozek si ukládá informace na základě různých asociací, vychází i teorie vícejazyčnosti Společného evropského referenčního rámce:

„Vícejazyčnost zdůrazňuje fakt, že se zkušenosti jedince s jazykem v jeho kulturním kontextu rozrůstají od jazyka používaného doma přes jazyk používaný v širším společenském rámci až k jazykům jiných národů (ať se je učí ve škole, nebo na univerzitě nebo si je osvojí v bezprostředním kontaktu s jazykem). Onen jedinec nepojímá tyto jazyky a kultury jako přísně „rozškátkované“, ale naopak si buduje komunikativní kompetenci, ke které přispívají všechny znalosti a zkušenosti s jazykem a ve které jsou všechny jazyky usouvztažněny a navzájem se ovlivňují.“

*„...Například partneři mohou přecházet z jednoho jazyka nebo dialektu do druhého a využívat tak schopnost každého z nich vyjádřit se v jednom jazyce a rozumět druhému jazyku.“*¹⁵

Čím více způsobů vysvětlení a čím více smyslových kanálů do výuky zapojíme (např. multimediální výuka), tím důkladněji jsou poznatky ukládány do paměti a tím více žáků učivu porozumí a později budou schopni si je snáze vybavit. Pro dobré zapamatování je velmi důležité mezi jednotlivými vysvětleními látky poskytnout dostatek času ji strávit a nevystavovat žáka všemu najednou.

Tahle Vesterova teorie učení podporuje i učení se cizím jazyků s pomocí transferu mezi dvěma nebo více cizími jazyky. Žáci použijí své předchozí znalosti a zkušenosti pro osvojení si nového cizího jazyka. Žák už je zvyklý pracovat s jazykem, pomocí vyučujících si během prvních několika let naučil různé techniky učení, které mu usnadní učení se dalšímu cizímu jazyku. Učení na základě transferu žáka neizoluje

¹⁴ Hufeisen, B. – Neuner, G.: Mehrsprachigkeitskonzept – Tertiärsprachenlernen – Deutsch nach Englisch. Europarat, 2005, str. 17

¹⁵ Společný evropský referenční rámec, Council of Europe 2001, kapitola 1, str. 4

od ostatních jazyků, ba naopak pozitivně je propojuje dohromady a žák aktivně využívá svých znalostí z L1 – mateřského jazyka a L2 ve výuce L3 německého jazyka, což je obzvlášť motivující. O to přece v životě jde, abychom prakticky použili to, co jsme se naučili. Vědomí toho, že se něco neučíme zbytečně, je zásadní.

V potaz se musí samozřejmě brát i věk žáků a jejich změněný způsob osvojování si cizího jazyka. Čím je člověk starší, tím více je schopen převzít za sebe a své učení odpovědnost. Mění se samozřejmě i způsob učení. Pro učitele to znamená změnit metody práce a také neustále rozvíjet u žáků kompetence sociální, občanské, pracovní, kompetence k učení, řešení problémů, a rozvíjet tak jejich osobnost.

3. Od L1 až po L3

3.1 Funkce mateřského jazyka z hlediska osvojování cizích jazyků

Mateřskému jazyku se učíme již od prvního dne narození. Nejprve ho vnímáme, posloucháme, rozlišujeme mužské a ženské hlasy, rozlišujeme nálady a různá zabarvení hlasu. Poté se snažíme napodobovat hlásky slabiky, slova a pak zkoušíme sami tvořit věty. Skládáme slova za sebou, tak aby dávala smysl a tak aby nám ten druhý porozuměl. V naší mozkové soustavě se tvoří sítě, které kódují naše postupy učení, ukládají nám nová slovíčka do paměti a ta, která dlouho nepoužíváme, nám háže do fiktivního koše. Naše slovní zásoba se neustále rozšiřuje. Poznáváme nové věci, učíme se je označit slovy.

Tenhle proces učení se mateřskému jazyku nám tvoří jakousi základnu pro další vzdělávání, a to samozřejmě nejen v cizích jazycích. Mateřština připravuje půdu pro výuku cizích jazyků. Vyučující českého jazyka může u svých žáků různými způsoby postupně vytvořit jakousi jazykový cit, a to např. srovnáváním různých variant slov v různých nářečích či hovorového jazyka se spisovným nebo hrou se slovy či s písmem.

Je důležité zvykat žáky na výuku jazyků, na to, že budou pro život potřebovat L2 a L3. V dnešní době však s sebou výraz „výuka cizích jazyků nebo L2, L3“ nese nejen umět cizí jazyk použít, ale také vědět něco o kultuře a zvycích zemí, ve kterých se ten který cizí jazyk používá, jako např. že Angličané rádi používají fráze jako *How are you?*, kde nejeví opravdový zájem o to, jak se máte, ale pouze očekávají neutrální odpověď *I'm fine. And you?*

Gerhard Neuner v knize „Mehrsprachigkeitskonzept – Tertiärsprachenlernen – Deutsch nach Englisch“ popsal funkci mateřštiny následovně:

„Die Muttersprache wird vom Fremdsprachenlernen nicht ausgeschlossen, sie bildet vielmehr die Grundlage und den Bezugspunkt für weiteres Sprachenlernen.“¹⁶

¹⁶ Hufeisen, B. – Neuner, G.: Mehrsprachigkeitskonzept – Tertiärsprachenlernen – Deutsch nach Englisch. Europarat, 2005, str. 17

Mateřtinu nemůžeme z výuky cizích jazyků vymazat. Hraje velmi důležitou roli v určitých okamžicích, a to např. při osvojování si prvního cizího jazyka - L2 a později L3, kdy žáci často potřebují vysvětlit význam slov či věty překladem. Později, vzhledem k věku žáků, kdy už není třeba vše překládat, se potřeba použití češtiny snižuje. Avšak v určitých situacích může mateřština vyučujícím i žákům usnadnit práci.

Některé situace, kdy může vyučující potřebovat a využít češtinu ve výuce cizích jazyků:

1. Situace, kdy učitel potřebuje zadat úkol a jeho cílem je, aby všichni žáci pochopili zadání úkolu.
2. Situace, kdy učitel potřebuje zefektivnit práci žáků a nejde přímo jen o překlad
3. Některé situace, kdy učitel vysvětluje obtížnou gramatiku.
4. Při sémantizaci nové slovní zásoby (nemusí proběhnout vždy, někdy stačí i jiné formy sémantizace, jako např. obrázek či vysvětlení v cizím jazyce)
5. Při cvičeních zaměřených na překlad

3.2 Vliv prvního cizího jazyka L2 (anglický jazyk) na L3 (německý jazyk)

S prvním cizím jazykem přichází zmatek. Žáci jsou zmateni tím, že všemu nerozumí a i tím, že začínají od úplného začátku. Ovšem podle Gerharda Neunera existuje možnost, jak tento zmatek a odcizení od češtiny pomalu odstranit:

„Sprachbewusstheit durch Vergleichen von L1 und L2 und Besprechen der Wahrnehmungen fördern:

Beispiele: Was ist ähnlich? Wo kann man anknüpfen? Was ist ganz anders? Wo gibt es „Fallen“ (Interferenzen)? Was ist an der neuen Sprache merkwürdig?“¹⁷

¹⁷ Hufeisen, B. – Neuner, G.: Mehrsprachigkeitskonzept – Tertiärsprachenlernen – Deutsch nach Englisch. Europarat, 2005, str. 22

Během osvojování L2 se žáci učí novým dovednostem a získávají nové zkušenosti spojené s cizím jazykem. Učí se učit, zvykají si na to, že není vždy nutné rozumět všemu, co slyší či vidí, učí se např. u čtení rozlišovat důležité informace od těch méně důležitých a jiné praktické dovednosti.

Velmi důležité při osvojování si cizích jazyků, nejen L2, je učit se vědomě. V počátcích jsou žáci většinou závislí na radách a pokynech vyučujících, ale s postupným dospíváním dokáží žáci ovlivňovat své učení a jsou schopni převzít za své učení větší odpovědnost. Kromě výchovně-vzdělávací funkce se funkce vyučujícího mění, stává se rádcem v oblasti způsobu efektivního učení a učí žáky, jak rozšiřovat své kompetence.

Podle Gerharda Neunera se nabízejí 4 požadavky na L2, které by žáky mohly částečně připravit na L3:

- a) Grundlegung des pragmatisch-funktional-kommunikativen Aspekts der Verwendung der neuen Sprache (Alltags-Modell-Dialoge)
- b) Sensibilisierung für Sprachen
- c) Sensibilisierung für die andere Welt (interkulturelles Lernen)
- d) Besprechen (im Anfangsunterricht in der Muttersprache), wie man die neue Sprache effizient lernt (Sprachlernbewusstsein)¹⁸

S osvojováním si L3 už nepřichází takový zmatek a nejistota, jakou žáci prožívali na začátku výuky angličtiny. Jsou jistější, mají zažitě různé pracovní postupy, mají své způsoby učení, které jim pomohou vypořádat se s novým jazykem.

V této chvíli je to na vyučujícím, jak této dvojjazyčné situace využije. Má více možností: může učit žáky německý jazyk separovaně od angličtiny nebo oba jazyky může propojit, a to na základě transferu – pozitivního ovlivňování mezi dvěma

¹⁸ Hufeisen, B. – Neuner, G.: Mehrsprachigkeitskonzept – Tertiärsprachenlernen – Deutsch nach Englisch. Europarat, 2005, str. 24

jazyky či interference- negativního ovlivňování mezi jazyky a nebo může jemně kombinovat jak transfer, tak i interferenci.

Podle mého názoru je vhodnější začít transferem, a to z mnoha důvodů. Transfer je velmi motivující. Je přece úžasné, když už na začátku žáci zjistí, že při čtení neznámého textu rozumí nějakým slovíčkům, že dokáží odvodit význam. Dalším důvodem je to, že žáci mohou stavět na tom, co už umí. Mohou nové struktury či slovíčka dosazovat a srovnávat s těmi, která už znají. Na základě jednoho jazyka se mohou rychleji a efektivněji učit tomu druhému.

Vyučující by měli žákům nabídnout možnost těchto spojovacích mostů mezi jazyky, bude ovšem na samotných žácích, zda ji využijí a zda jim pomůže. Na podporu své teorie, že transfer je možný a funguje, jsem provedla 2 výzkumy. První se týká srovnání slovní zásoby 3 učebnic, které se používají pro výuku německého a anglického jazyka na základních školách a druhý jsem provedla přímo mezi žáky, kteří se učí oběma jazykům, jak angličtině, tak i němčině, a to formou dotazníku (viz kapitola 5.1, 5.2).

3.3 Zohlednění znalostí angličtiny v učebnicích němčiny jako cizího jazyka

Vyučujícím se nabízejí nové metody, jak pracovat s oběma cizími jazyky a jak nejlépe využít znalostí a zkušeností z osvojování si cizího jazyka. Žákům se usnadní proces osvojování si nové slovní zásoby díky využití základní slovní zásoby z L2 (v tomto případě anglický jazyk), kterou už by měli ovládat.

Anglický jazyk se vyučuje již od třetí třídy a německý od šesté, sedmé či osmé. Během těch čtyř let osvojování si anglického jazyka získají žáci spoustu zkušeností, jak pracovat s cizím jazykem, což jim může ulehčit osvojování si německého jazyka v sedmé až deváté třídě. Žák si zvyká na učení se cizímu jazyku, na to, že v tom určitém cizím jazyce není schopen vyjádřit to, co ve svém mateřském. Také si postupně nachází své vlastní způsoby učení a komunikace. Žák se stává v osvojování si cizího jazyka suverénnějším, a to mu bude později obrovskou výhodou, protože proces učení a s ním spojené zkušenosti se začínáním dalšího cizího jazyka, tedy L3, se opakují.

Podle Britty Hufeisenové se dříve, koncem 60. let, v souvislosti s osvojováním si více cizích jazyků objevovaly spíše články, které před kombinováním dvou či více cizích jazyků varovaly. Výzkum byl zaměřen hlavně na chyby, které byly na první pohled či poslech patrnější, tedy na negativní vlivy mezi dvěma jazyky – na **interferenci**.

„Folge dieser Erkenntnis war die Annahme, dass die Interaktion zwischen Fremdsprachen immer nur negative Konsequenzen haben würde.“¹⁹

Vědci se snažili se o důrazné oddělení obou cizích jazyků ve vyučování, ale v našich hlavách jazyky nenosíme rozděleně, naopak jsou velmi úzce propojeny. Proto se objevily různé nové metody, jak této situace využít a zaměřit se ne na interferenci, ale na **transfer**, což je pozitivní ovlivňování jednoho jazyka druhým a naopak.

Tím, že se němčina stává často po anglickém, někdy po francouzském jazyce v mnoha evropských zemích jako je Turecko, Bulharsko, Česká Republika, Slovenská republika a jiné tzv. druhým cizím jazykem (L3), se vyučujícím a samozřejmě i metodikům a didaktikům naskýtají nové možnosti, jak s tímto faktem naložit a jak toho co nejefektivněji využít. Musíme samozřejmě předpokládat, že vyučující by měli mít alespoň základní znalosti z L2, v našem případě z anglického jazyka, aby s ním mohli v hodinách německého jazyka aktivně pracovat. V některých učebnicích se se znalostmi anglického jazyka jak u žáků, tak i u vyučujících počítá, jako je tomu například u nově vycházející učebnici **Team Deutsch** od autorek Esterla a kol.

Tato učebnice, jako jedna z mála, se záměrně opírá o anglický jazyk jako o podpůrný prostředek, jak naučit začátečníky v němčině nové slovní zásobě. Hned v první lekci v prvním cvičení se objevuje spousta anglicismů jako je Computer, Disko, Passwort, Party, Cola a internacionalismů – sport, radio, internet, CD, díky nimž žáci nabyjí dojem, že učit se německy nebude až tak obtížné, když už v první lekci poznávají

¹⁹ Hufeisen B.: Deutsch als zweite Fremdsprache. Fremdsprache Deutsch, Heft 20, 1/1999, str. 4

spoustu slovíček. Ve cvičení 6 se žáci mají naučit čísla od 1 do 10. Autorky v tomto příkladu opět využívají předchozí znalosti angličtiny a smíchají do jedné tabulky čísla od 1-10 v obou jazycích. Toto cvičení je doplněno o 10 fotbalových trikotů, do nichž jsou vepsaná čísla od 1-10. Úkol zní: *Such die deutschen Zahlen heraus. Schreib sie in die Fußballtrikots.*²⁰ Žáci mají zjednodušenou práci, protože anglické číslovky už znají, tudíž je mohou hned vyřadit a zůstanou jim jen německé. Po přečtení všech číslovek zjistí, že ty anglické a německé jsou si velmi podobné a že jdou díky angličtině lépe odvodit.

Tato kapitola je snem pro vyučujícího, protože jemně kombinuje oba cizí jazyky a mateřský. První lekce je ukončena velmi zajímavým shrnutím slovní zásoby. Celá strana je graficky velmi atraktivně zpracovaná. Na pravé straně tabulky je znázorněný animovaný teenager s velkou cedulí v rukou, která hlásá: *Sei schlau! Andere Sprachen können helfen*²¹. Tento výrok z úst kreslené postavičky jejich věku určitě usnadní práci i vyučujícímu, který žáky nemusí více upozorňovat na podobnost grafické formy německých a anglických slovíček. Žákům v období pubescence je mnohokrát bližší rada vrstevníka, přestože je jen animovaný, než dospělého.

Team Deutsch 1 žákům nenápadně podsouvá spoustu moderních a často užívaných internacionalismů a anglicismů jako například *cool, interview, chat, e-mail, Hip-Hop, Party* aj. Je vhodně doplněna o moderní obrazový materiál, který dokresluje žákům situaci a aktivizuje předchozí znalosti z určité jazykové oblasti.

Další učebnice, která se zabývá němčinou jako L3 a angličtinou jako L2, se jmenuje *Deutsch ist easy*. *Deutsch ist easy* pracuje s oběma jazyky velmi efektivně. Angličtinu používá jako opěrný bod při prezentování německé slovní zásoby. Autoři vycházejí z toho, že žáci již z anglického jazyka určité znalosti mají a právě ty jim mohou pomoci např. pochopit německý text nebo naučit se rychleji nové německé slovní zásobě.

²⁰ Esterla, U. a kol.: Team Deutsch. Praha, Ernst Klett Sprachen 2007

²¹ Esterla, U. a kol.: Team Deutsch. Praha, Ernst Klett Sprachen 2007

K této učebnici vyšla i metodická příručka pro učitele Deutsch ist easy! Lehrerhandreichungen und Kopiervorlagen „Deutsch nach Englisch“ für den Anfangsunterricht²², která nabízí spoustu předloh cvičení ve formě vhodné ke kopírování.

Autoři dělí výše zmíněnou příručku do 4 hlavních kategorií, a to:

1. Wortschatz
2. Orthographie und Grammatik
3. Texte verstehen
4. Fehler reparieren

Úroveň jazyka v této příručce podle Společného evropského referenčního rámce je A1 až A2. Tyto 4 hlavní kategorie jsou dále rozděleny do 39 kapitol, přičemž každá kapitola obsahuje **prezentaci určitého tématu** s využitím různých typů cvičení, jako např. doplňovacích či spojovacích a **metodické poznámky pro učitele**, která podrobněji popisuje cvičení a upřesňuje zadání a předkládá návrhy na následné aktivity. Některá cvičení jsou doprovázena jak textem, tak i nahrávkou, při níž žáci mají za úkol např. označit přízvuk u německých slov, která jsou kontrastována s anglickými, určit větný přízvuk nebo dále seřadit slova do správného pořadí nebo do sémantických polí. Některá cvičení jsou založena jen na poslechu, při kterém žáci dostávají nejrozličnější úkoly jako např.: správně vyslovit (imitovat) německá slovíčka, namalovat to, co slyší nebo jen poslouchat a porovnat výslovnost německých a anglických slovíček.

Metodická příručka Deutsch ist easy! (ukázka z příručky viz příloha 1) je vhodná pro doplnění výuky německého jazyka. Nabízí spoustu různých tematických oblastí, které mohou vyučující využít ke zpestření výuky a zároveň přinesou do výuky i další cizí jazyk, angličtinu.

²² Kursiša, A. - Neuner G.: Deutsch ist easy! Lehrerhandreichungen und Kopiervorlagen „Deutsch nach Englisch“ für den Anfangsunterricht. Hueber, Donauwörth 2006

Slovíčka použitá ve cvičeních Deutsch ist easy! se řadí podle Společného evropského referenčního rámce pod úrovně A1 až A2, kterých používá tzv. uživatel základů jazyka. Cvičení, zpracovaná v této příručce, jsou velmi společensko-kulturně zaměřená. Rozvíjí nejen slovní zásobu žáka, ale i jeho osobnost a znalosti z oblasti reálií a kultury. Učí žáka vnímat prostředí a děj kolem něj. Autoři věnovali pozornost převážně Evropě, a to hned na několika úvodních stranách.

4. Didaktické návrhy

4.1 Základní předpoklady a kritéria pro úspěšný transfer mezi anglickým a německým jazykem

Na základě společenského a politického vývoje se angličtina stává nedílnou součástí základního vzdělání moderního člověka. Téměř všechny jazyky podléhají jejímu velkému nátlaku. V dnešní době je velmi moderní tzv. „in“ používat anglická slova jako DVD, SMS, web, internet a spoustu dalších.

Na tento trend reaguje školství tím, že většinou prvním cizím jazykem, a to již od 3. třídy, který se vyučuje na základních školách, je angličtina. Němčina se tedy posunuje na pozici „druhý cizí jazyk“.

Této situace jsem využila a pokusila jsem se navrhnout různé možnosti, jak pracovat s oběma jazyky najednou.(viz 4.3)

Významným předpokladem pro úspěšný transfer je věk žáků a s tím související aspekty. V době, kdy žáci začnou s němčinou, už zvládají určité jazykové kompetence, jejich učení je kognitivní (analyzují, srovnávají, třídí informace na důležité a nedůležité atd.) a měli by se alespoň částečně umět učit vědomě.

Němčina jako druhý cizí jazyk se začíná vyučovat v 6., 7. či dokonce až v 8. třídě, z čehož vyplývá, že vyučující musí výuku zrychlit, aby na konci 9. třídy žáci ovládali jazyk na úrovni A1. K tomu by mohla sloužit transferová cvičení, kdy žáci budou vycházet z něčeho, co už dobře znají a tím pádem, se výuka zefektivní a urychlí.

Kritéria didaktických cvičení

1. Srovnávání
2. Zaměření na kognitivní myšlení
3. Analogie, kontext
4. Vizualizace

ad1) U dvojjazyčných cvičení je velmi důležité zkoumat a srovnávat, hledat společné rysy, podobnosti a v některých případech je vhodné upozornit na rozlišnosti nebo zákeřné podobnosti jako je tomu např. u tzv. faux amis.

ad2) Žáci musí vyvinout vlastní aktivitu a naučit se pracovat a aktivovat to, co už znají a použít to v různých situacích tak, aby se naučili něčemu novému nebo aby si snadněji zapamatovali např. nová slovíčka

ad3) Tento bod úzce souvisí s bodem 2. Na základě analogií a kontextů si žáci snáze vybaví znalosti z jiných oblastí a pokud je zasadíme do vhodného kontextu, urychlíme tím zpracování nových informací a jejich zapamatování. Vždy je výhodnější zasadit slovíčka do konkrétní situace, než se je učit na paměť vytržené z kontextu.

ad4) Jak bylo již mnohokrát prokázáno, lépe a rychleji si zapamatujeme, když do procesu učení zapojíme smysly. Vhodný obrazový materiál může podpořit efektivnější transfer. Další možností je seřadit slovíčka podle různých významových oblastí (např. světové strany, míry, roční období, moderní technika, názvy měsíců, rodina atd.)

4.3 Příklady „jak využít anglický jazyk ve výuce německého jazyka“ + komentář

V této kapitole jsem vypracovala různá jazyková cvičení, která jsou založena na transferu slovní zásoby mezi anglickým a německým jazykem.

Snažila jsem se, aby slovíčka z těchto cvičení byla žákům blízká a aby byla použitelná v praktickém životě. Brala jsem ohled na věk žáků, a proto jsem použila slovní zásobu z jejich teenagrovského života. Použitá slovíčka jsou z různých tematických oblastí, které jsem rozdělila do následujících kategorií:

- a) Rodina – viz cvičení 1
- b) Roční období, den a noc – viz cvičení 2, 5 a 6
- c) Moderní svět – viz cvičení 4

d) Různé – cvičení 3

Na následujících stránkách předkládám návrhy 8 didaktických cvičení a jednoho cvičení, které se soustředí na tzv. faux amis. Tato cvičení jsou ale pouhými návrhy, nikoli celkovými a hotovými přípravami na vyučovací hodinu. Mohou učitelům nabídnout jiný pohled na vyučování cizích jazyků. Záleží na samotných vyučujících, jak tato cvičení použijí a využijí ve svých hodinách německého jazyka. Za každým cvičením následuje komentář, ve kterém uvádím různé aktivity spojené s tím určitým tématem a cvičením.

Většina těchto cvičení je založena na tzv. potenciální slovní zásobě, což znamená, že žák se učí novým slovíčkům na základě odvozování ze slov, které již zná nebo nová slovní zásoba patří do internacionalismů nebo anglicismů. Všechna slovíčka patří mezi tzv. základní slovní zásobu, a to z oblasti rodiny, počasí a moderní techniky.

Všechna slovíčka, která se objeví na následujících stránkách, se řadí podle Společného evropského referenčního rámce do úrovně A1. Mezi slovní zásobu úrovně A1 mohou např. patřit slovíčka z tematického okruhu já a moje rodina viz cv. 1, která jsem také využila ve svém dotazníku (viz dotazník cv. 1), který má prokázat transfer mezi slovní zásobou anglického a německého jazyka. Dále sem mohou patřit i základní barvy jako např. blau – blue, red – rot, white – weiß, green – grün, brown – braun, které se objeví ve cvičení 2.

1. FAMILY

Vorsicht! Die deutschen Substantive immer groß schreiben.

MOTHER
FATHER
BROTHER

SON
DAUGHTER
SISTER

- a) What's the name of your ...? - Wie heißt dein/e ...?
 ✓ Wie sagt man diese Wörter auf Deutsch?

- b) Jetzt schreibt die Wörter in die Tabelle.
 Write the words into the table.

English	Deutsch	Deine Sprache
family		

Komentář ke cvičení Family - Familie

V prvním cvičení nazvaném Family žáci zjistí, jak moc jsou si tyto dva jazyky podobné. To je může velmi motivovat. Vyučující na to může, ale nemusí upozornit. Záleží na tom, jestli chce nechat žáky, aby na to přišli sami anebo naopak, aby se na to soustředili.

Anglická slovíčka jsou doprovázena obrazovým materiálem, který usnadní žákům orientaci v tématu a aktivizuje předchozí znalosti a zkušenosti jak v jazyce, tak i v životě. Dále je toto cvičení doplněno o tabulku se třemi sloupci, do které žáci vypíší konkrétní slovíčka nejprve v angličtině, pak v němčině a také ve svém rodném jazyce.

Toto cvičení je zaměřeno na nejzákladnější slovní zásobu z oblasti RODINA, a to na členy rodiny. Ke cvičení Family jsem připojila komunikativní otázku, která žáky přímo oslovuje a ptá se jich, jak se jmenují jejich nejbližší členové rodiny.

Cvičení Family je pouze návrh. Je na samotných vyučujících, jak ho použijí. Může být spoustu způsobů, jak zpracovat slovní zásobu z tématu *rodina*. Jeden ze způsobů, jak dojít k německé formě uvedených slovíček může být např. i tzv. Laufditat. Žáci pracují po dvojicích a hledají po třídě správné ekvivalenty. Slovíčka mohou být rozmístěna různě po třídě a doplněna o odpovídající obrázek, nejlépe o ten, který mají na svém pracovním listě. Poté nadiktují svému spolužákovi to, co našli. V tomto cvičení jde tedy o psanou formu, ale tím by to samozřejmě nemělo skončit. Žáci musí slovní zásobu i správně vyslovit.

Další můj návrh, jak přijít na formu německých slovíček, je nechat žáky najít je v textu. Samozřejmě, že text by neměl být příliš dlouhý. Žáci by si měli sami uvědomit podobnost obou jazyků. Žáci textu nemusí úplně porozumět. Chceme jen, aby našli slovíčka. Záleží na každém z nás, jak potom textu nebo jen slovíček využijeme.

2. Day and night

WEATHER
SUN
NATURE

NIGHT
MOON
RAIN

English	Deutsch	Deine Sprache

Komentář ke cvičení Day and night – Tag und Nacht

Další cvičení nazvané Day and night je tematicky docela široké. Jsou v něm obsažena slovíčka jako počasí, déšť, slunce, měsíc, příroda. Těchto slovíček se dá využít v různých souvislostech, jako např. životní prostředí a jeho ochrana, počasí – Když prší, mám špatnou náladu.

Můj návrh, jak zpracovat tuto slovní zásobu v zábavné a tak trochu mystické formě, je následující: nalepit na zeď velký plakát podobný například mému úvodnímu obrázku, který žáci vytvořili ve výtvarné výchově a k němu přidat tajná psaníčka. Tato psaníčka a zároveň i pracovní skupiny žáků by se nazývala Nature, Sun, Rain, Moon, Night, Weather. Úkoly žáků jsou dva, a to jeden lehčí a druhý složitější a komplexnější. Žáci by před otevřením psaníčka museli vyluštit hádanku, křížovku nebo jiné lehčí úkoly, aby se dozvěděli toto slovíčko v němčině. Teprve po tomto prvním úkole by žáci mohli otevřít psaníčko s tajnými poslánými, které se nemusí týkat jen jazyka, ale právě i výše zmiňované ekologie.

Příklad lehčího úkolu, ve kterém žáci vylustí jejich německý název skupiny:

Skupina SUN

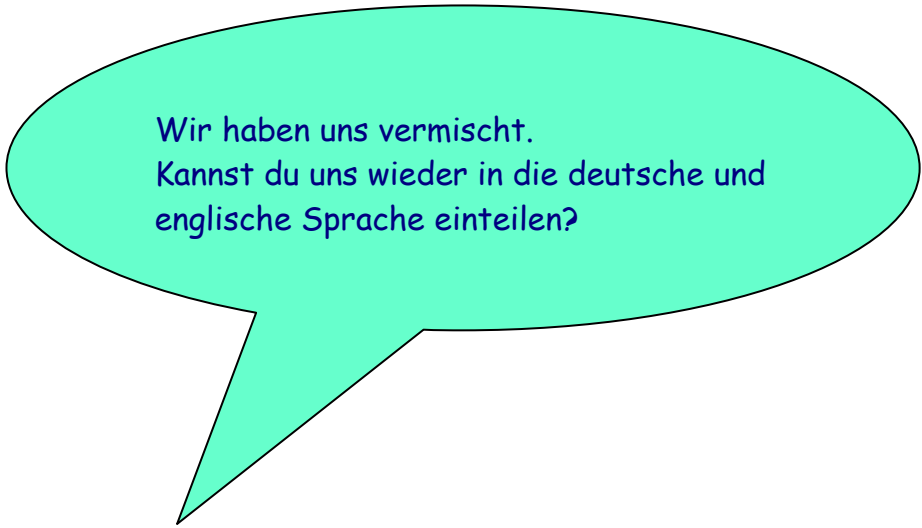
Lušti v angličtině:

1. SLUNCE
2. STARÝ
3. NOS
4. NOVÝ
5. JEDENÁCT

S	U	N			
O	L	D			
N	O	S	E		
N	E	W			
E	L	E	V	E	N

Záleží na každém z vyučujících, jaké složitější úkoly zadají. Žáci mohou pracovat s internetem nebo hledat klíčové informace v delším textu atd.

3.

house Sonne Monat green
Licht
grün month light braun
brother
brown Bruder Haus sun

English words	Deutsche Wörter

3. Komentář ke cvičení Mixed words

V tomto cvičení žáci sami rozlišují mezi němčinou a angličtinou. Mezi zatoulanými slovy hledají páry jako např. Bruder a brother, Haus a house, Sonne a sun aj. Žáci by si též měli všimnout, že se německá substantiva píší s velkými počátečními písmeny.

Ve cvičení Mixed words nezobrazuje slovní zásoba pouze jen jedno téma. Obsahuje slovíčka z tématu rodina, barvy, příroda. Také se v něm míchá i více slovních druhů, čehož se dá v následujících cvičení či procvičování využít.

Slovní zásoba tohoto cvičení, jak již bylo řečeno, je velmi různorodá a dá se skvěle použít například jako tzv. warm-up na začátku hodiny a po vyplnění tabulky např. ke kreativnímu psaní. Žáci by si například sami mohli zvolit 4 slovíčka, která by dále použili ve svých příbězích. Je důležité, že tato slovní zásoba není moc obtížná, tudíž žáky nemusí nijak brzdit v jejich fantazii a tvořivosti a mohou se soustředit na tvoření příběhu.

Další návrh, jak využít cvičení Mixed words, je, že by si sami žáci např. po dvojicích nebo v menších skupinkách zkusili něco podobného vytvořit. Donutilo by je to myslet na oba jazyky zároveň a hledat podobné dvojice slov jako např:

mother – Mutter

fater – Vater

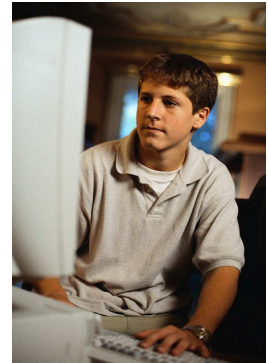
blue - blau

night - Nacht

4. On the phone - Telefongespräch

Peter und Jana telefonieren.

Es fehlen aber in paar Wörter in ihrem Gespräch. Ergänze sie.

Cool

Computer

SMS

Internet

chatten

Peter: Hi, was hast du gestern gemacht? Ich habe dir eine
geschrieben und hab' keine Antwort bekommen.

Jana: Ja. Ich habe auf dem gespielt. Hast du zu
Hause?

Peter: Ja, natürlich, ich surfe da gern.

Jana: Wir können miteinander

Peter: Ja, klar. Das ist

Jana: Also, bis gleich am Chat.

Peter: Ja, OK. Tschüss.

Komentář ke cvičení On the phone - Telefongespräch

V tomto cvičení jsem záměrně použila velmi aktuální slova, která žáci už jistě znají a aktivně používají i v mateřštině, protože jsou to anglicismy a internacionalismy z oblasti moderní techniky. Mým záměrem bylo, aby byl dialog co nejpřirozenější a aby je cvičení zaujalo a bavilo. Téma rozhovoru se týká jejich každodenního života, což je velmi motivující. Jazyk v tomto dialogu není obtížný. Žáci při pohledu na vybraná slovíčka: cool, Computer, SMS, Internet nebo Chat zjistí, že němčina nemusí být nijak těžká a že v podstatě nebude těžké vyplnit prázdná políčka.

Cvičení jsem doplnila o autentický obrazový materiál, a to obrázek mobilního telefonu, což žáky uvede do situace a přenesení je do jejich světa telefonování a „esemeskování“ a dvou mladých lidí přibližně v jejich věku.

Myslím si, že téma moderní technika a komunikace jsou žákům blízké a dá se z nich čerpat i slovní zásoba jako např.: DVD, MP3- Player, ICQ, Skype, CD, Radio, E-mail aj.

5. Roční období zima

Co pro tebe znamená toto roční období?

Auf Deutsch: W_____r

In English: w_____r

Auf Deutsch: Sch__e

Es schneit im Winter.

In English: s__w

It's s.....ing.

Auf Deutsch: Sch_____n

Wir bauen einen Sch_____n.

In English: s____-__n

We build a s____-__n.

Auf Deutsch: W.....m

In English: Ch.....e

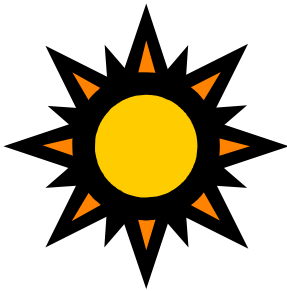
6. Roční období léto

Co pro tebe znamená toto roční období?

Auf Deutsch: S_____r

In English: s_____r

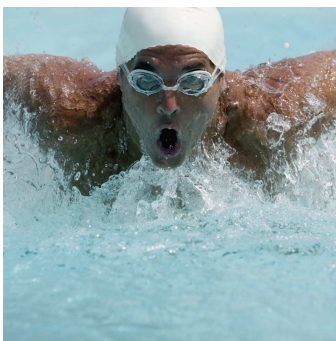

Auf Deutsch: die S_____e

Die S..... scheint.

In English: s_n

The s... is shining.

Auf Deutsch: sch_____n

Ich sch_____e gern.

In English: s__m

I like s_____ing.

Komentář ke cvičení Roční období –zima, léto

Obě cvičení jsou založená na stejném principu. Jde o dvě roční období a jejich základní slovní zásobu, která je znázorněna odpovídajícími obrázky, které pomohou žákům přijít na správné znění utajených slovíček. Jako nápovědu dostanou žáci počáteční a poslední písmenko hledaného slovíčka. Příkladové věty slouží k tomu, aby si žáci uvědomili, jak tato slovíčka fungují ve větě. Uvedené věty jsou velmi jednoduché, což je vhodné pro další procvičování.

Obrazový materiál je pro žáky vždy velmi motivující. Snáze si dokáží zapamatovat jakoukoli slovní zásobu, která je doprovázena obrázkem nebo přímo nějakou věcí, na kterou si žáci mohou sáhnout nebo ke které si mohou přičichnout nebo ji ochutnat. Jakmile u žáků při vyučování probudíme smysly, umožníme jim tím si slovní zásobu zapamatovat mnohem efektivněji.

Předpokladem pro vyplnění chybějících slov je předchozí znalost slovíček. Toto cvičení by mělo spíše sloužit jako zábavné procvičení již známé slovní zásoby, která by se mohla dále rozšířit do oblasti všech čtyř ročních období a jejich charakteristického počasí.

6. Bravo

Nr. 21/2006

4 BRAVO News!: Heiße Facts & Gerüchte
32 Titelstory: Marc Terenzi und Sarah Connor im BRAVO-Exklusiv-Interview über ihr Babyglück!

 Stars

8 Stars aktuell: Britney Spears, Jessica Simpson, 50 Cent, Beyoncé Knowles und Jay-Z
10 Avril Lavigne: Die Kanadierin freut sich tierisch auf ihre Hochzeit und feiert das in Las Vegas!
12 BRAVO SUPERSHOW: Stars im Otto-Fieber – die Gold-Abräumer Tokio Hotel, US 5, Marc Terenzi, Gülcan, Jörn Schlönvoigt und Olli Pocher freuen sich mit den BRAVO-Lesern über ihren Sieg!
18 LaFee: BRAVO begleitete die süße Sängerin exklusiv zu einem märchenhaften Videodreh ...
22 Fler: Sein neues Video – BRAVO am Set!
24 Killerpilze: Die Newcomer erklären ihre Songs
28 US 5: Jetzt starten sie zur Weltkarriere durch!
30 Justin Timberlake: Der Star über seine Mama
64 BRAVO-Aktion: Deutschlands beste Schülerband
68 The Pussycat Dolls: Heiße Backstage-Bilder
72 Check!: Brandneue CDs, DVDs und Games
73 Songbook: Killerpilze und Roger Moore
74 Chart News: Charts und Tourdaten
76 Exit: Bens Kolumne, 5 Facts über d.o.c.h.! und mit Jeanette unterwegs in ihrem Tourbus
78 Party-Alarm!: Die After-Show-Party der BRAVO SUPERSHOW in Stuttgart

 Fun

20 Oops!: Deine Stars im Alltag erwischt!
63 Voll daneben!: Lustige Leserstories
71 Star Fun: Rätsel und Witze mit Deinen Stars

 Life

31 Extra: Vier coole Bügelbilder
35 Horoskop: Dein persönlicher Astro-Kalender
36 Test: Wie sexy bist Du?
45 Hallo BRAVO: Alle Infos für Dich!
46 Style: Hol Dir das WM-Styling!
53 SMS-Voting: Mitmachen und 20 € gewinnen!
54 Foto-Roman: Big In Love
60 Report: „Schau nicht weg!“ – Neue krasse Fälle

 Love

48 Dr.-Sommer-Sprechstunde: Wir sind immer für Dich da!
50 Bodycheck: Michaela, 18
52 Bodycheck: Matthias, 20

 Movie

62 Movie News: „The Da Vinci Code – Sakrileg“, „Tristan & Isolde“ und die Kino-Charts
62 „Asterix und die Wikinger“: Smudo von den Fantastischen Vier spricht einen Comic-Helden!

 TV

66 „O.C., California“: Die wichtigsten Facts aus der dritten Staffel und die Zukunft der Erfolgsserie
67 TV- und Soap-News
59 Impressum
79 Vorschau: Die nächste BRAVO

BRAVO 3

1. Welche Rubrik findest du am interessantesten?

Stars, Fun, Life, Love, Movie oder TV?

2. Welche Rubrik magst du in solchen Zeitungen nicht?

3. Welchen Artikel möchtest du lesen?

Komentář ke cvičení Bravo

Pro cvičení 6 jsem vybrala autentický text z časopisu Bravo (Bravo, 17. 5. 2007, Nr. 21, München, Deutschland), ve kterém je soustředěno velké množství anglických slov jako Real tones, mobile-games, wallpaper, total flirty, Bravo- Supershow, coole Büdelbilder a spoustu dalších. Pro toto cvičení jsem zvolila výčet rubrik a jejich obsah. Všechny rubriky jsou v angličtině a spousta článků obsahuje anglická slovíčka.

K tomuto cvičení jsem zvolila 3 otázky, které žáky přivede k pročítání rubrik a názvů článků. Ovšem existuje ještě další možnost, jak pracovat s těmito rubrikami. Můžeme žákům zadat úkol, kdy budou hledat další anglická slovíčka, která se v textu objeví.

Následně bychom mohli pracovat s dalšími texty uvedenými v časopise a využít je pro nácvik čtení a poslechu s porozuměním, popř. i pro překlad či práci se slovníkem.

7. Příklady tzv. faux amis

English	česky	Deutsch	česky
fabric	Vlákno, látka	Fabrik	továrna
become	stát se (někým)	bekommen	dostat
sensible	rozumný	sensibel	citlivý, vnímavý
gift	dárek	Gift	jed
bald	holohlavý	bald	brzy
gymnasium	tělocvična	Gymnasium	gymnázium
pregnant	těhotná	prägnant	přesný, precizní
map	mapa	Mappe	aktovka, desky
closet	skříň	Klosett	toaleta

Obecně znamenají faux amis slova různých jazyků, která se stejně nebo podobně píší, ale mají různý význam. Ve výše uvedené tabulce je vypsáno několik faux amis z německého a anglického jazyka, které by mohly vést k nedorozumění či ke zmatku v konverzaci.

Nejznámější případ špatného užití slovíčka je jistě become – bekommen. Věta jako Can I become a hamburger? by anglické mluvčí přinejmenším udivila.

Je důležité upozornit žáky i na takovéto zvláštnosti jazyků a pomoci jim zvládnout faux amis například tím, že si jich několik nejdůležitějších vyjmenujeme a společně vytvoříme příkladové věty.

5. Průzkum

5.1 Výsledky srovnání slovní zásoby učebnic anglického a německého jazyka používaných na základní škole

Podle nově zavedeného systému je možné vyučovat angličtinu již od třetí třídy a za ní pak na druhém stupni následuje většinou němčina, která se vyučuje od šesté, sedmé či až osmé třídy. Rozhodla jsem se prozkoumat 3 učebnice, které mohou žáka provázet výukou cizích jazyků právě na základních školách, a to Start with Click 1 a Deutsch mit Max. Je to kombinace učebnic, podle kterých je možno vyučovat anglický a německý jazyk na základních školách. Učebnici Deutsch mit Max jsem vybrala záměrně, protože právě tahle učebnice je určená pro vyšší ročníky 2. stupně základních škol, a to od 7. do 9. ročníku.

Cílem tohoto výzkumu bylo porovnat německou a anglickou slovní zásobu ve všech zmíněných učebnicích. Zaměřovala jsem se hlavně na podstatná a přídavná jména, která mají podobnou nebo v některých případech stejnou grafickou, sémantickou či fonetickou formu. Do svého seznamu jsem nezahrnula vlastní jména – přesněji názvy zemí, měst a osob, dále názvy měsíců a dní v týdnu a základní číslovky.

Slovní zásoba učebnic odpovídá podle Společného referenčního rámce úrovni A1. Tuto úroveň používá tzv. uživatel základů jazyka.

Úroveň A1 je ve Společném evropském referenčním rámci popsána následovně:

„Rozumí známým každodenním výrazům a zcela základním frázím, jejichž cílem je vyhovět konkrétním potřebám, a umí tyto výrazy a fráze používat. Umí představit sebe a ostatní a klást jednoduché otázky týkající se informací osobního rázu, např. o místě, kde žije, o lidech, které zná, a věcech, které vlastní, a na podobné otázky umí odpovídat. Dokáže se jednoduchým způsobem domluvit, mluví-li partner pomalu a jasně a je ochoten mu/jí pomoci.“²³

²³ Společný evropský referenční rámec, Council of Europe 2001, kapitola 3., str.24

Mezi slovní zásobu úrovně A1 mohou např. patřit slovíčka z tematického okruhu já a moje rodina, která jsem využila ve svém dotazníku (viz dotazník cv. 1), který má prokázat transfer mezi slovní zásobou anglického a německého jazyka. Dále sem mohou patřit i základní barvy jako např. blau – blue, red – rot, white – weiß, green – grün, brown - braun (viz dotazník cv. 2)

Srovnání slovní zásoby má sloužit k tomu, zda je možné při osvojování si L3 navazovat na slovní zásobu jazyka L2 a také zda se žáci díky tomu, že jsou si některá slovíčka blízká a velmi podobná, naučí novou slovní zásobu rychleji. K tomu též slouží moje druhé výzkumné šetření, které bylo provedeno formou dotazníku na základních školách v Českých Budějovicích, Strakonících a ve Znojmě.

Statistické údaje

Anglická slovíčka	Německá slovíčka	Celkem
443	587	1030
Start with Click 1 - 443	Deutsch mit Max 587	
AJ	NJ	Celkem
39	39	39
Start with Click 1 - 39	Deutsch mit Max 39	
Možný transfer AJ ★	Možný transfer NJ ★	Celkem ★
19	17	36
Start with Click 1 - 19	Deutsch mit Max 17	

Celkem jsem srovnávala 1030 slovíček, z nichž bylo 443 slovíček anglických a 587 německých. Anglickou slovní zásobu jsem čerpala z učebnice Start with Click 1. Pro německou slovní zásobu jsem si vybrala učebnici Deutsch mit Max, která je učená

pro 7. – 9. ročník základních škol. Obě učebnice jsou zpracované podle podobného konceptu a byly vydány v jednom nakladatelství.

Z celkem 443 anglických a 587 německých slovíček našlo svůj protějšek 39 slov. 49 slov se shodovalo po grafické a sémantické stránce, a proto lze předpokládat, že by za určitých podmínek u těchto slov mohlo dojít k transferu. Záleží především na tom, zda žáci mají možnost pracovat s oběma jazyky najednou. A využít možnosti pozitivního vlivu mezi L2 a L3.

Možný transfer by byl dále u 36 slov, která ale nemají své protějšky v již výše zmíněných učebnicích, z nichž bylo 19 anglických a 17 německých. Tato slovíčka jsou v tabulce označena hvězdičkou.

Dále jsem zkoumala, jaké slovní druhy se objevují nejčastěji a výsledek je následující. Z 39 slovíček je 25 podstatných jmen, 9 přídavných jmen, z nichž 6 označuje barvy, 2 slovesa, 1 zájmena, 1 příslovce a 1 pozdrav.

5.2 Průzkum prováděný ve škole

Výzkum jsem založila na jazykovém dotazníku, který je zaměřen na německou, anglickou a ve dvou cvičení také na českou slovní zásobu. Cílem tohoto krátkého dotazníku bylo prokázat, že transfer mezi anglickou a německou slovní zásobou je možný a funguje. Transferem je myšleno to, že žáci jsou schopni se na základě podobnosti naučit se slovíčka rychleji.

Dotazník má dvě strany a většina cvičení je zpracována do tabulek pro lepší přehlednost a praktičnost při opravování.

Cílem tohoto dotazníku je zjistit

- zda žáci dokážou odlišit anglický jazyk od německého - viz cvičení 1,2,3;

- zda dokážou správně odhadnout na základě analogie význam slov v druhém jazyce - viz cvičení 1;
- zda dokážou odhadnout význam slov (překlad do mateřštiny) - viz cvičení 1;
- zda jsou schopni naučit se slovíčkům nebo si je zapamatovat v jednom jazyce výrazně rychleji, existuje-li nějaká jejich podoba s jazykem už známým - viz cvičení 5;
- zda jsou schopni na základě jednoho jazyka vybavit si slovíčko v jazyce druhém - viz cvičení 4;

Dotazník obsahuje celkem 90 slovíček na doplnění. Úkolem žáků je správně rozdělit slovní zásobu na anglickou, německou a v prvním cvičení i českou.

Stručný popis cvičení v dotazníku

Cvičení 1 obsahuje celkem 21 slovíček na doplnění – žáci mají roztřídit nabízená slova (celkem 14 - 7 německých, 7 anglických) do tabulky a poté přeložit do mateřštiny. Oblast, ke které se slovíčka vztahují, je RODINA. Maximální počet bodů je 21.

Cvičení 2 opět nabízí smíchaná anglická a německá slovíčka, tentokráté však z různých sémantických oblastí. Celkem žáci pracují se 7 německými a 7 anglickými slovy, které rozdělují do tabulky do kolonek English words a Deutsche Wörter. Maximální počet bodů je 14.

Ve cvičení 3 mají žáci ze tří nabízených možností vyřadit 1 nevhodné slovíčko. V tomto cvičení je nutné žákům zdůraznit, že nejde o významovou stránku slovíček, ale o původ či „vzhled“. Maximum bodů pro toto cvičení je 5.

Cvičení 4 obsahuje celkem 30 slov na doplnění. Žák překládá z češtiny do němčiny a angličtiny. Jeden cizí jazyk mu může pomoci vzpomenout si na slovíčko v druhém cizím jazyce. Jako nápovědu jsem do kolonek English a Deutsch uvedla první písmeno. Maximální počet bodů je 30.

Cvičení 5 probíhá následujícím způsobem: vyučující napíše na tabuli 10 německých slovíček. Vysvětlí žákům, že uvidí 10 německých slovíček, která se pokusí si za 1 minutu zapamatovat. Vyučující je na 1 minutu odkryje a poté tabuli opět zavře a žáci vypisují slovíčka, která si zapamatovali do připravených kolonek v dotazníku ve cvičení 5 a jejich úkolem je také zkusit napsat jejich anglické ekvivalenty.

Cílem cvičení 5 je zjistit, zda jsou žáci schopni naučit se či zapamatovat si slovíčka v jednom jazyce výrazně rychleji, existuje-li nějaká jejich podoba s jazykem už známým. Vybrala jsem německou slovní zásobu z různých oblastí. Některá z těchto 10 slov jsou v obou jazycích zcela totožná, vyslovují nebo se píšou stejně, a to např. T-Shirt, Restaurant, základ slovesa surfen nebo Arm.

10 německých slovíček na tabuli ke cvičení 5:

Straße, Dezember, Platz, Schuh, Natur, Restaurant, T-Shirt, Suppe, surfen, Arm

Maximální počet bodů u cvičení 5 je 20.

Kritéria opravování dotazníků

1. Hodnocení pravopisu:

- a) Správně
 - b) Částečně dobře/špatně
 - c) Úplně špatně
- Slovo bylo chybné, když pravopis jednoho jazyka úplně ovlivnil pravopis jazyka druhého, tudíž když došlo k *interferenci*
 - Jako úplně chybné jsem považovala např. coffee – *Koffe*
 - Jako částečně chybné jsem považovala coffee – *Kaffe*, kde můžeme předpokládat, že žák rozlišil anglický a německý pravopis, ale pořád mu chybí jedno **e** u německého slovíčka

Výsledky průzkumu

Celkem bylo vyplněno 65 dotazníků, z toho 11 na základní škole ve Strakonících, 16 na Základní škole Matice školské v Českých Budějovicích, 15 osmé třídě a 23 v

deváté třídě základní školy ve Znojmě. Všechny tyto zkoumané skupiny začínaly nejdříve s angličtinou, tudíž je angličtina v pozici L2 a němčina jako druhý cizí jazyk L3.

11 žáků 8. třídy ze základní školy ve Strakonících se učí němčinu dva roky. V 7. třídě používali učebnici Start mit Max a nyní se učí podle učebnice Wir. Žáci Základní školy Matice školské v Českých Budějovicích se učí německý jazyk třetím rokem a anglický jazyk šestým rokem. Obě třídy základní školy ve Znojmě začaly s anglickým jazykem na základních školách ve čtvrté třídě a němčinu ve třídě sedmé. Pro výuku německého jazyka používají učebnici Deutsch mit Max.

Statistické údaje

Maximální počet bodů, které žáci mohli získat je 90. Cvičení 1 bylo ohodnoceno **21 body**, cvičení 2 **14 body**, cvičení 3 **5 body**, cvičení 4 **30 body** a cvičení 5 **20 body**.

Z celkových možných 5 850 bodů bylo dosaženo 4 844,5 bodů, což je 82,8%, zaokrouhleně 83%, z čehož vyplývá, že žáci využili možnost transferu z 83%. Průměrný počet bodů bylo 74, 5 bodů z celkových 90.

(Tabulka viz příloha 4)

Dosažené body ve cvičeních 1-5:

Cvičení 1 - maximální počet bodů 1365, celkově bylo dosaženo 1317 bodů - 96,5%

Cvičení 2 - maximální počet bodů 910, celkově bylo dosaženo 893 bodů - 98%

Cvičení 3 - maximální počet bodů 325, celkově bylo dosaženo 282 bodů - 87,7%

Cvičení 4 - maximální počet bodů 1950, celkově bylo dosaženo 1433,5 bodů - 73,5%

Cvičení 5 - maximální počet bodů 1300, celkově bylo dosaženo 919 bodů - 70,7%

Nejúspěšnějším cvičením bylo cvičení 2 s průměrným počtem bodů 13,7 z maximálních 14. Nejméně úspěšné cvičení bylo cvičení 5, ve kterém žáci průměrně dosáhli 14 bodů z maximálních 20.

Nejčastěji špatně napsaná slova ve cvičení 4:

Dvojice Coffee – Kaffee byla často psaná jako cofe – Kafe, café- Koffee, coffe-Kafee.

Dvojice Calendar – Kalender byla často psaná jako calendary-Kalendar, calnder-Kalendar.

Další velmi často špatně psané slovo byla Evropa. Jen malá část žáků napsala německy správně *Europa*. Většinou nechávali anglickou verzi Europe.

Závěry z výzkumného šetření

Mým hlavním cílem diplomové práce bylo zjistit, zda je možné pracovat a kombinovat oba cizí jazyky při výuce němčiny a zda je možné využít transferu z hlediska slovní zásoby k tomu, aby se žáci naučili novou slovní zásobu rychleji a novým způsobem.

Podle statistických výsledků můžeme předpokládat, že je možné využít anglický jazyk při výuce německého jazyka, a to díky vzájemné sémantické, grafické a v některých případech i zvukové podobnosti. Celkem bylo vyplněno 65 dotazníků s 83% úspěšností.

V našich podmínkách nejsme zvyklí propojit a pracovat s oběma cizími jazyky najednou. Učíme se je odděleně, myslíme odděleně. Tímto dotazníkem jsem chtěla zjistit, jak budou žáci reagovat na to, když nebudou pracovat jen s mateřským a jedním cizím jazykem, ale jak budou reagovat, když budou pracovat se všemi třemi jazyky – s českým, anglickým a německým jazykem najednou. Tato situace se nejvíce dotkla cvičení číslo 1 a 4.

Cvičení 1 bylo pro žáky jednoduché, protože měli slovíčka vypsaná a jejich úkolem bylo, je pouze správně roztřídit. S většími problémy se ale potýkali u cvičení 4. Častým problémem při vyplňování tohoto cvičení bylo, že si žáci snažili vzpomenout na uvedená slovíčka separovaně. Vzpomínali na situaci, kdy se to určité slovíčko naučili, ale nehledali nápovědu v druhém cizím jazyce. Abych této situaci předešla, upozornila jsem žáky na vzájemnou podobnost obou jazyků, a ta, že jim může pomoci.

U cvičení 5 se stávalo, že žáci po vypsání německých slovíček, napsali ta anglická aniž by se graficky a foneticky shodovala či podobala, jako např.: Shuh- boots, StraÙe – road, Arm – hand.

Přes veškeré výše zmíněné potíže, se kterými se žáci při vyplňování potýkali, byla úspěšnost vysoká, a proto je možné předpokládat, že slovní zásoba německého a anglického jazyka se dá díky grafické, sémantické a někdy i zvukové podobnosti úspěšně propojit a tím může zefektivnit výuku německého jazyka.

6. Zusammenfassung

Das Thema meiner Magisterarbeit lautet „Transfermöglichkeiten der Englischkenntnisse auf das Deutsche – Deutsch als zweite Fremdsprache - aus der Sicht des Wortschatzes“.

Heutzutage legt die Gesellschaft an jeden Menschen große Anforderungen. Wir sollen flexibel, kreativ, fähig im Team zu arbeiten und mehrsprachig sein. Mehrsprachigkeit erlebt in dieser Zeit einen großen Boom. Sprachen sind heute sehr wichtig. Fremdsprachen zu beherrschen gehört zur Grundbildung eines so genannten Weltbürgers.

Dank der heutigen politisch-schulischen Lage wird Deutsch als L3 – zweite Fremdsprache bezeichnet. Oft nennt man es auch *Tertiärsprache*. Das heißt, dass jemand schon eine andere Fremdsprache gelernt hat. Heutzutage handelt es sich bei dieser ersten Fremdsprache oft um Englisch. Die Englische und Amerikanische Kultur beeinflusst fast die ganze Welt. Die englische Sprache gewinnt an Bedeutung. Sie durchdringt die technischen Bereiche, die aber auch zu unserem Alltag gehören. Wir verwenden Wörter wie DVD, MP3-Player, Internet, Chat und vielen andere, die ihren Ursprung im Englischen oder amerikanischen Englisch haben. Die Fernsehsendungen, Werbespots oder Zeitungen die sich hauptsächlich an Jugendlichen orientieren, enthalten heutzutage sehr viele englische Wörter. Es wird vorausgesetzt, dass die Zielgruppe schon gewisse Englischkenntnisse hat. Als Konsequenz ergibt sich daraus, dass in vielen, nicht nur, tschechischen Grundschulen Deutsch nach Englisch gelernt wird.

Mein Thema geht dieser Situation - Deutsch nach Englisch - nach. In unseren schulischen Bedingungen unterrichtet man Fremdsprachen oft getrennt und so werden sie auch in den Köpfen der Lernenden gespeichert. Es gibt aber Gründe dafür:

1. *„In vielen Ländern verfügen die Deutschlehrerinnen und Deutschlehrer aufgrund ihrer eigenen schulischen und beruflichen*

*Ausbildung noch nicht über die erforderlichen Englischkenntnisse und können deshalb die Möglichkeiten, die sich aus der Konstellation Deutsch nach Englisch bieten, nicht nutzen.*²⁴

2. Es gibt nicht viele Lehrwerke, die auf diese Sprachenfolge Bezug nehmen.

Deutsch und Englisch sind zwei germanische Sprachen, die sehr vieles gemeinsam haben. Sie haben bis zum sechsten Jahrhundert die gleiche sprachliche Entwicklung durchgemacht. Seitdem hat sich dann jede von diesen beiden Sprachen ihren eigenen Weg gebahnt, bis sie ihre jetzigen Formen erreichen haben.

Ich habe die oben genannte Ähnlichkeit der zwei Fremdsprachen genutzt und 6 didaktische Übungen dazu erarbeitet. Diese Übungen kombinieren Englisch und Deutsch und werden mit Bildern ergänzt mit Bilder begleitet. Der Wortschatz, den ich in den Übungen verwendet habe, umfasst verschiedene Bereiche wie zum Beispiel Familie und ihre Mitglieder, Wetter, neue Medien oder Farben. Es handelt sich um den Elementarwortschatz, der zur A1 Stufe des Europäischen Gemeinsamen Referenzrahmen zählt.

Diese didaktischen Vorschläge sind keine fertigen Vorbereitungen für eine Stunde, sondern nur Hilfe oder neue Ideen wie man eine Deutschstunde anders machen kann und wie man beide Sprachen effektiv verwenden kann. Es hängt von jedem Lehrer/jeder Lehrerin ab, wie die Englischkenntnisse der Lernenden in den Deutschunterricht integriert werden können.

Das Englische und Deutsche haben sehr viele ähnliche Wörter, die die gleiche Bedeutung oder eine sehr ähnliche graphische und phonethische Form haben und dies habe ich für meine Magisterarbeit genutzt. Ich habe untersucht,

- ob es möglich ist, Transferleistungen, das heißt, eine positive Beeinflussung der deutschen und englischen Sprache, im Fremdsprachenunterricht auszunützen
- ob es den Deutschunterricht effektiver machen kann

²⁴ Neuner, Gerhard: Deutsch nach Englisch Fremdsprache Deutsch, Heft 20, 1/1999, str. 15

- ob sich die Lernenden neue deutsche Wörter schneller merken können
- ob die Lernenden dank einer der Fremdsprachen die Bedeutung des Wortes in der Muttersprache oder der anderen Fremdsprache ableiten können
- ob die Lernenden zwischen den zwei Fremdsprachen zu unterscheiden fähig sind

Zu dieser Untersuchung hat die Umfrage in den Grundschulen in České Budějovice, Strakonice und Znojmo gedient. Sie beinhaltet fünf Übungen, in denen die Lernenden deutsche, englische und tschechische Wörter in Tabellen eintragen.

Es wurden 65 Umfragen ausgefüllt, mit 83% Erfolg. Das heißt, die Lernenden haben den Transfer oder die Ähnlichkeit der Sprachen nutzen können.

Meiner Meinung nach, wird der Prozess des idealen Deutsch-und-Englisch-Unterrichts in vielen Schulen noch eine Weile dauern. Es wird auch dauern, bis die Lernenden neue Lernstrategien, die die zwei Sprachen kombinieren, beherrschen werden und bis sie neue Lernerfahrungen gewinnen. Doch bietet sich die Möglichkeit des Transfers den Lernenden und den Lehrer/innen an.

Přílohy

Seznam příloh:

- Příloha 1.....Ukázka z metodické příručky pro učitele Deutsch ist easy!**
- Příloha 2.....Ukázka dotazníku pro základní školy**
- Příloha 3.....Výzkum- Seznam společné slovní zásoby**
- Příloha 4.....Tabulka – Výsledky hodnocení dotazníků**
- Příloha 5.....Ukázka vyplněného dotazníku**

4 Wörter sind Freunde Words are friends

Wortschatz / A1

Ü 1 Sortieren Sie die Wörter.

der Pullover · das Programm · der Schuh · das Wort · das Gramm · das T-Shirt · das Interview
der Preis · das Buch · die Tonne · das Kilogramm · die Jeans · der Film · der Markt · der Text
der Dialekt · die Ware · die Antenne · ~~das Pfund~~ · der Supermarkt

- Maße: das Pfund - _____
 Measures: pound - gram - ton - kilogram
- Sprache: _____
 Language: word - dialect - book - text
- Einkaufen: _____
 Shopping: super market - price - market - ware
- Radio/TV: _____
 Radio/TV: program - interview - film - antenna
- Mode: _____
 Fashion: t-shirt - jeans - pullover - shoe

Ü 2 Hören Sie und sprechen Sie nach.

Ü 3 Welche deutschen Wörter haben keinen englischen Freund? Markieren Sie.

Tiere - animals

die Maus - der Fuchs - der Tiger - der Wolf - der Elefant - die Katze - der Hund - der Fisch
 cat - fish - elefant - tiger - wolf - fox - mouse - dog

Pflanzen - plants

die Rose - die Tulpe - die Tomate - der Busch - das Gras - die Blume
 grass - bush - flower - rose - tulip - tomato

Stadt - city

die Schule - das Hotel - die Strasse - der Bahnhof - der Supermarkt - der Park
 street - park - hotel - super market - railway station - school

Farben - colours

rot - gelb - orange - grün - schwarz - braun - blau - weiß
 red - blue - green - yellow - brown - black - white - orange

Ü 4 Hören Sie und sprechen Sie nach.

Deutsch ist easy! 00.1869 © 2006 Max Hueber Verlag

Hinweis: Bitte nicht vergessen, vor dem Kopieren die Arbeitsanweisungen für die KT in ihrer Muttersprache handschriftlich auf dem Blatt einzutragen!

Zielsetzung

Wortfelder des gemeinsamen Wortschatzes Englisch-Deutsch (vgl. die 2. Umschlagseite) erkennen und aktivieren

Ü 1 Sortieren Sie die Wörter

Der Kasten enthält alle Wörter, die die KT eintragen sollen.

Weiterführung der Übung:

Sie könnten die Wortfelder durch weitere Wörter, die den KT wichtig sind, ergänzen lassen. Bitte Wortakzent und Aussprache dieser Wörter üben.

Ü 2 Hören Sie und sprechen Sie nach.

Übung zur Schulung der korrekten Aussprache (Vermeidung eines „englischen Akzents“)

Ü 3 Welche deutschen Wörter haben keinen englischen Freund? Markieren Sie.

Anregung zum bewussten Vergleich der beiden Sprachen.

Lösung: Tiere: Hund; Pflanzen: Blume; Stadt: Bahnhof; Farben: schwarz.

Anregung zur Weiterarbeit:

Die KT können selbst mit den Wortfeldern (auch von Arbeitsblatt 3) ähnliche Übungen entwerfen, die dann an die Tafel geschrieben und gemeinsam besprochen werden.

Das „Freundespaar“ *gelb-yellow* könnte Anlass für eine kurze gemeinsame Reflexion darüber sein, wie groß die Ähnlichkeit sein muss, damit „Wortfreunde“ überhaupt als solche erkannt werden.

Ü 4 Hören Sie und sprechen Sie nach.

Übung der korrekten Aussprache weiterer Wörter aus Wortfeldern mit einem gemeinsamen Wortschatz Englisch-Deutsch.

3. Welches Wort passt nicht zu den anderen? Und warum?

- a) Internet - Computer - Bildschirm
- b) E-Mail - Brief - Chat
- c) SMS - Zeitung - ICQ
- d) DVD - MP3-player - Fernseher
- e) Trance - Hip-hop - Lied

Celkem 15 slov

4. Wie lauten diese Wörter auf Englisch und Deutsch?

✓ Vorsicht auf die Rechtschreibung.

Česky	English	Deutsch
hnědý	b	b
Lední hokej	l	E
Evropa	E	E
fotka	p	F
volný	f	f
fotbal	f	F
zde, tady	h	h
kalendář	c	K
káva	c	K
mléko	m	M
nový	n	n
oranžový	o	o
restaurace	r	R
myš	m	M
lampa	l	L

Celkem 30 slov.

5. 10 Wörter aus der Tafel. Wie sehen die Wörter im Englischen aus?

- 1..... -
- 2..... -
- 3..... -
- 4..... -
- 5..... -
- 6..... -
- 7..... -
- 8..... -
- 9..... -
- 10..... -

Příloha 3

Seznam shodujících se slov z učebnic Start with Click 1 a 2 a Deutsch mit Max

Start with Click 1	Deutsch mit Max	Start with Click 1	Deutsch mit Max	
		★	★	
1. all	alles	1. Coca-cola	Training	
2. ball	Ball	2. disco	E-mail	
3. basketball	Basketball	3. dolphin	Euro	
4. blue	blau	4. Europe	Direktor	
5. brother	Bruder	5. garage	Fisch	
6. brown	braun	6. garden	Karate	
7. computer	Computer	7. Good morning	Krokodil	
8. coffee	Kaffee	8. salt	Lampe	
9. English	Englisch	9. juice	Land	
10. family	Familie	10. marmelade	lang	
11. father	Vater	11. seven	modern	
12. football	Fußball	12. six	Papier	
13. friend	Freund	13. sing	rappen	
14. good	gut	14. water	Scanner	
15. green	grün	15. welcome	Scrabble	
16. grey	grau	16. zebra	Straße	
17. hello	hallo	17. bus	Student/in	
18. here	hier	18. gorilla		
19. hobby	Hobby	19. helicopter		
20. hotel	Hotel			
21. house	Haus			
22. Ice-hockey	Eishockey			
23. milk	Milch			
24. mother	Mutter			
25. mouse	Maus			
26. new	neu			
27. nose	Nase			
28. orange - barva	orange			
29. phone number	Telefonnummer			
30. restaurant	Restaurant			
31. sister	Schwester			
32. ski	Ski			
33. son	Sohn			
34. surf	surfen			
35. swim	schwimmen			
36. tennis	Tennis			
37. volleyball	Volleyball			
38. white	weiß			
39. young	jung			

Příloha 4

Výsledky průzkumu prováděného ve školách

	max počet bodů	průměrný počet bodů	Procenta %
Celkem	90	74,5	83
cvičení 1	21		
cvičení 2	14		
cvičení 3	5		
cvičení 4	30		
cvičení 5	20		

celkem dotazníků	65	
max počet bodů	5850	100%
dosažený počet bodů	4844,5	83%

Příloha 5

87

1. Kannst du diese Wörter richtig in die deutsche und englische Sprache einteilen? Wie lauten sie auf Tschechisch?

~~MOTHER~~ ~~BRUDER~~ FATHER SON ~~SCHWESTER~~
~~BROTHER~~ MUTTER SISTER DAUGHTER TOCHTER
~~VATER~~ ~~FAMILY~~ SOHN ~~FAMILIE~~

English	Deutsch	Deine Sprache
family	Familie	rodina
brother	Bruder	bratr
father	Vater	otec
mother	mutter	matka
sister	schwester	sestra
sohn	sohn	syn
daughter	Tochter	dcera

Celkem 21 slov

2.

Wir haben uns vermischt.
Kannst du uns wieder in die deutsche und englische Sprache einteilen?

~~house~~ Sonne Monat ~~green~~ Licht
grün ~~month~~ light braun brother
~~brown~~ Bruder Haus sun

English words	Deutsche Wörter
light	Licht
month	Monat
brown	Braun
green	grün
brother	Bruder
sun	Sonne
house House	Haus

Celkem 14 slov

3. Welches Wort passt nicht zu den anderen? Und warum?

- a) Internet - Computer - ~~Bitdschirm~~
- b) E-Mail - ~~Brief~~ - Chat
- c) SMS - ~~Zeitung~~ - ICQ
- d) DVD - MP3-player - ~~Fernsehen~~
- e) Trance - Hip-hop - ~~Lied~~

Proč je jsou ~~směšné~~
5/5

Celkem 15 slov

4. Wie lauten diese Wörter auf Englisch und Deutsch?

✓ Vorsicht auf die Rechtschreibung.

Česky	English	Deutsch
hnědý	brown	braun
Lední hokej	Ice Hockey	Eis Hockey
Evropa	Europe	E
fotka	photo	Foto
volný	free	frei
fotbal	football	Fußball
zde, tady	here	hier
kalendář	calendar	Kalender
káva	coffee	Kaffe
mléko	milk	Milch
nový	new	neu
oranžový	orange	orange
restaurace	restaurant	Restaurant
myš	mouse	Maus
lampa	lamp	Lampe

28/30

Celkem 30 slov.

5. 10 Wörter aus der Tafel. Wie sehen die Wörter im Englischen aus?

- 1. Suppe ✓ - ~~sope~~
- 2. Platz ✓ - Place ✓
- 3. Arm ✓ - Arm ✓
- 4. Restaurant ✓ - restaurant ✓
- 5. Dezember ✓ - December ✓
- 6. Natur ✓ - Nature ✓
- 7. T-shirt ✓ - T-shirt ✓
- 8. Straße ✓ - street ✓
- 9. Schuh ✓ - shoes ✓
- 10. Surfen ✓ - surf ✓

19

Poznámkový aparát

✓ Používané zkratky

V mé diplomové práci pracuji často s cizojazyčnou literaturou, proto jsem se rozhodla, že používané zkratky ponechám v jejich původní podobě.

L1 - mateřský jazyk

L2 - první cizí jazyk (anglický jazyk)

L3 – druhý cizí jazyk (německý jazyk)

Language awareness (Sprachbewusstheit) - jazykové uvědomění

FSU - Fremdsprachenunterricht

✓ Gender

Pro lepší přehlednost budu ve své diplomové práci používat jen mužský rod u nejčastěji používaných slov jako:

Žák - *žákyně*

Didaktik – *didaktička*

Methodik - *metodička*

nebo gendrově neutrální výrazy jako:

vyučující

Abecední seznam použité literatury:

1. Bok, V.: Úvod do studia germanistiky. České Budějovice, 1995
2. Esterla, U. a kol.: Team Deutsch1. Praha, Ernst Klett Sprachen, 2007
3. Fišarová, O. - Zbranková, M.: Deutsch mit Max. Plzeň, Fraus, 2006
4. Hufeisen, B. - Neuner G.: Mehrsprachigkeitskonzept – Tertiärsprachenlernen – Deutsch nach Englisch. Kapfengberg, Europarat, Bachernegg, 2005
5. Hufeisen, B.: Deutsch als zweite Fremdsprache. Fremdsprache Deutsch, Heft 20, 1/1999,
6. Karásková, M. - Šádek, J.: Start with Click 1. Plzeň, Fraus, 2002
7. Kursiša, A. Neuner G.: Deutsch ist easy! Lehrerhandreichungen und Kopiervorlagen „Deutsch nach Englisch“ für den Anfangsunterricht. Donauwörth, Hueber 2006
8. Neuner, Gerhard: Deutsch nach Englisch. Fremdsprache Deutsch, Heft 20, 1/1999
9. Oomen-Welke, I. - Krumm, H. J.: Sprachenvielfalt – eine Chance für den Deutschunterricht. Fremdsprache Deutsch, Heft 31, 2004
10. Společný evropský referenční rámec, Council of Europe 2001
11. Vachek, J.: Historický vývoj angličtiny. Praha, Státní pedagogické nakladatelství, 1953
12. Vester Frederic: Myslet, učit se... a zapomínat?, Stuttgart 1996, Plzeň, Fraus, 1997
13. www.serr.cz
14. [www.wikipedia.com/germánské jazyky](http://www.wikipedia.com/germánské_jazyky)